

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

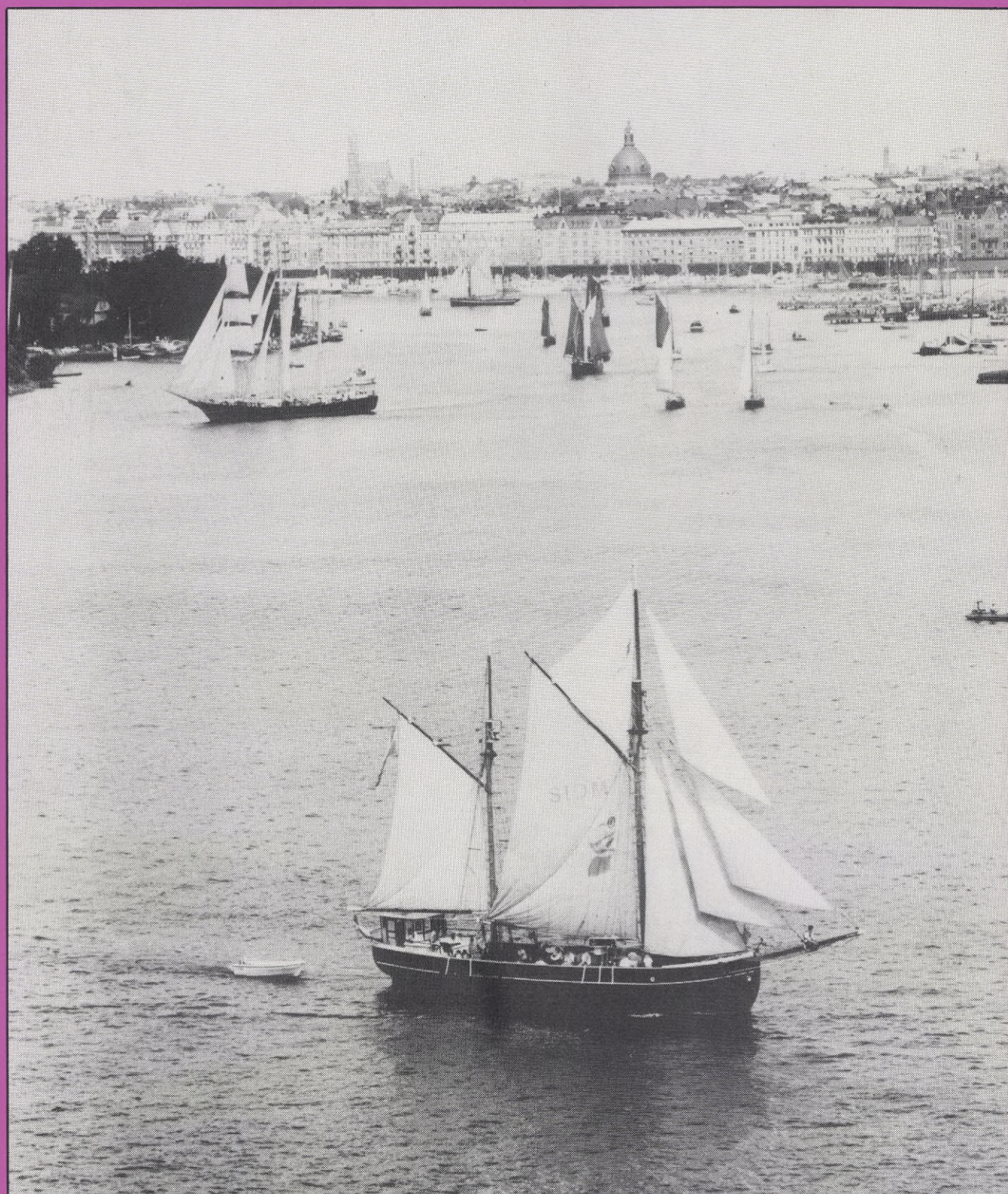

Status

7
1987

Organ för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

RESOR TILL NÄR OCH FJÄRRAN

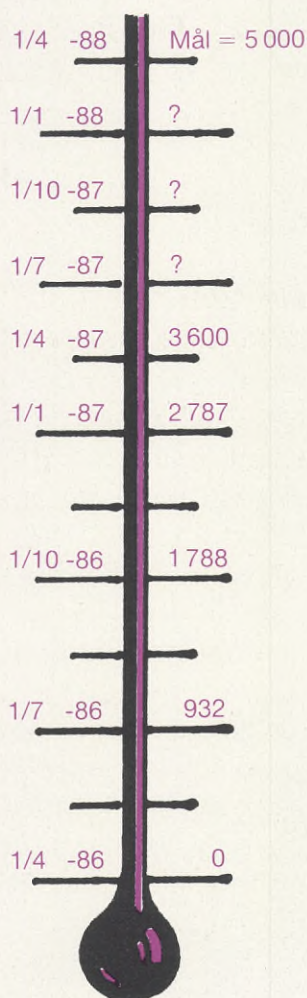
Vacker bok om fritid

"Fritid trots rörelsehinder" är en vackert fotograferad reportagebok om rörelsehindrade människor och deras fritid. De har kämpat hårt för att realisera sina drömmar. Deras exempel kan tjäna som inspiration för läsaren att pröva sina egna möjligheter till nya upplevelser.

Annika Hellboms text och Martin Nauclérs foto ger tillsammans en mångfacetterad och genomgripande skildring av fritiden för en handfull människor i dagens samhälle. Människor som varit tvungna att anstränga sig mer än andra. Människor som flyttat fram gränserna för den egna förmågan. Deras envisa livsgnista och förmåga att se positivt på tillvaron trots motigheterna, gör läsningen till en inspirerande upplevelse.

Köp i bokhandeln eller beställ från Handikappinstitutet.

Medlemsvärningstävlingen

Den andra omgången av den enskilda medlemsvärningstävlingen startade den 1 april 1987 och pågår till den 31 mars 1988. Det gäller för de tävlande att samla ihop så många poäng som möjligt.

Vid sammanräkning av medlemsvärningsblanketterna som inkommit till RHL den 25 juni visade det sig att 104 st värvare tillsammans hade värvat 311 nya medlemmar. De tolv mest aktiva medlemsvärvarna redovisas på värvartoppen här intill.

I väntan på att lokalföreningarna lämnar sina kvartalsrapporter om medlemsökningen för tiden 1 april-30 juni har Status kollat från vilka län de 311 nya medlemmarna kommer:

AB	Stockholm	3 st
C	Uppsala	6 st
D	Södermanland	8 st
E	Östergötland	-
F	Jönköping	18 st
G	Kronoberg	12 st
H	Kalmar	-
I	Gotland	1 st
K	Blekinge	11 st
L	Kristianstad	13 st
M	Malmöhus	22 st
N	Halland	-
O	Göteborgs och Bohus	8 st
P	Älvsborgs	25 st
R	Skaraborg	-
S	Värmland	-
T	Örebro	10 st
U	Västmanland	-
W	Kopparberg	15 st
X	Gävleborg	23 st
Y	Västernorrland	11 st
Z	Jämtland	18 st
AC	Västerbotten	65 st
BD	Norrbottnen	42 st

ter till 31 mars 1988. Kom med i tävlingen du också. Värva nya medlemmar och fyll i medlemsvärvarblanketterna som finns hos din lokalförening. Det går också bra att använda den blankett som finns i Status. De ifyllda blanketterna ska lämnas till din lokalförening där någon i styrelsen intygar att värvingen är riktig och skickar blanketten vidare till RHL.

Värvartoppen

Listan visar vilka medlemsvärvare som har lyckats samla ihop flest poäng.

1.	Märtha Odén, Luleå	68 p
2.	Sten-Arne Mattsson, Hofors	61 p
3.	Gerd Nilsson, Haparanda	50 p
4.	Aina Dahlin, Flen	40 p
5.	Sander Wikström, Skellefteå	38 p
6.	Martin Andersson, Lycksele	37 p
6.	Einar Berggren, Jönköping	37 p
7.	Viola Mälman, Karlskoga	32 p
7.	Willy Raoulsson, Karlskrona	32 p
8.	Ulla Forsgren, Storuman	31 p
9.	Ethel Jakobsson, Övertorneå	30 p
10.	Herbert Ahlqvist, Borås	28 p

Dags för den första värvartoppen i den andra tävlingsomgången. Några av namnen är helt nya, andra känner vi igen från den första omgången. Status kommer att följa utvecklingen och återkomma med rapporter. Den långa pressläggningstiden gör dock att listan inte är riktigt aktuell när tidningen kommer ut. Värvartoppen i detta nummer är sammanräknad den 25 juni.

"Tempen" bygger på föreningarnas kvartalsrapporter.

Medlemsvärningstävlingen fortsät-

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

Augusti 1987
Årgång 50

Ansvarig utgivare:
Bo Månsson

Redaktör:
Tonie Andersson

Förbundskansli:
Hornsbruksgatan 28
Postadress: Box 9090
10272 Stockholm
Telefon: 08-690960
Postgiro: 900011-8

Tryckeri:
Kringel-Offset, Södertälje

Prenumerationspris:
Helår 65:-

Produktionsplan 1987

Nr	Manus- stopp	Annons- stopp	Distri- bution
8	10 aug	10 aug	20 sept
9	10 sept	10 sept	20 okt
10	20 okt	20 okt	30 nov

Annonspriser:

Omslaget, 1/1-sida	5500 kr
1/1-sida	5000 kr
1/2-sida	2700 kr
1/4-sida	1500 kr

Upplysningar om priset för
mindre format lämnas av
redaktionen.

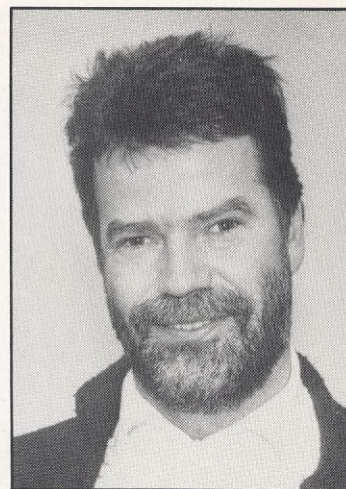
Redaktionen svarar för
osignerat material som är infört
i tidningen.

Omslagsbild:

Tall Shipsrace i Stockholm
Foto: Tommy Eriksson

LEDARE

Förbundssekreterare
Bo Månsson:

Att resa är nödvändigt

för både kropp och själ. Men det är inte hur långt man reser som är avgörande, utan det är själva resandet och resmålet som har betydelse för hur gott resan gör en. Jag är övertygad om att *alla*, då och då, behöver komma ut på en resa för att få uppleva nya synintryck, träffa andra människor osv. Det kan variera från något så enkelt som att själv, med färdtjänsten, få åka in till stan och göra sina inköp till att resa på en rekreationsresa till ett främmande land. Det är också lika självklart att *alla* behöver semester, dvs få avkoppling från det vardagliga, att helt enkelt få byta miljö.

Att få resa och att få ha semester är något som det här förbundet har arbetat för och fortfarande arbetar för.

Otaliga är de ideella arbetsinsatser som har gjorts inom RHL för att vi skall få vettiga och anpassade kommunikationer och för att de hjärt-, kärl- eller lungsjuka, som inte kan använda allmänna kommunikationer, skall kunna få tillgång till färdtjänst. Hur många utflykter och resor har inte arrangerats inom det här förbundet? Och alla har de gett resdeltagarna stimulans till kropp och själ. Därmed har syftet uppnåtts, nämligen att allt vi gör inom RHL har som mål att förändra och förbättra situationen för våra medlemmar.

Syftet med våra konvalescenthem är det samma. De har under många år gett hemmens gäster konvalescens efter en lång sjukdomsperiod och samtidigt en välbehövlig avkoppling från den vardagliga tillvaron. Att vara kroniskt sjuk och förtidspensionerad innebär ju att Semesterlagens paragrafer om fem veckors semester inte gäller, men trots detta så finns behovet av miljöombyte kvar hos dessa människor.

Låt oss därför tillsammans fortsätta våra ansträngningar att ge alla hjärt-, kärl- och lungsjuka rätt till nödvändiga resor och välbehövlig semester.

Årets representantskapsmöte hölls i Växjö

Erik Andersson och Sten Sandström, Kronoberg, guidar i den vackra sanatorieparken vid Lugnet.

Tjugofyra valda ombud för RHL:s medlemmar – en från varje län – färdades till Växjö för att tillbringa Kristi himmelsfärdshelgen med att granska RHL:s verksamhetsberättelse och besluta om riktlinjer för det fortsatta förningsarbetet.

Sten Sandström är ordförande i Hjärt- och Lungsjukas Distriktsorganisation i Kronobergs län. Sten hade åtagit sig den inte helt enkla uppgiften att organisera representantskapsmötet, vilket i korthet innebär att ordna teknisk utrustning, möteslokal, presskonferens, läkarföreläsning, guidad rundtur med buss samt mat och husrum åt en hund och ett 50-tal RHL-medlemmar.

Endast den som själv givit sig in på något liknande – till exempel Nobel festen eller ett statsbesök – vet att var och en av de uppräknade uppgifterna innebär ett otal detaljer som måste klaras ut.

Från det välkomnande handslaget till den avslutande vinkningen klaffade allt på minuten. I sanning mästertligt organiserat av Sten Sandström och medhjälparna från Växjöföreningen.

På väg mot målet

Varje representantskapsledamot rapporterade från sitt län om den verksamhet som planeras i CO och lokal-föreningar för att nå de mål vi satt upp för oss i RHL, med utgångspunkt från de beslut som fattades på kongressen.

Rör inte våra fria läkemedel

RHL protesterar på det bestämdaste mot det förslag till slopande av de kostnadsfria läkemedlen som Riksför-säkringsverket, RFV, överlämnat till Socialdepartemen-tet.

RHL kan inte acceptera att de kostnadsfria läkemed-len av "rättviseskäl" skall försvinna och inordnas i låg-kostnadsskyddet, med motiveringen att stora grupper med höga läkemedelskostnader står utanför denna för-mån. Enligt RHL:s uppfattning torde i stället läkemed-len för dessa grupper bli kostnadsfria.

RFV:s förslag innebär att ytterligare börda läggs på hjärt-, kärl- och lungsjuka likväl som på andra långva-rikt sjuka som behöver regelbunden medicinering. Om förslaget genomförs kommer de hjärt-, kärl- eller lung-sjuka som berörs att tvingas betala över 800 kr mer per år för de läkemedel som de behöver för att överleva el-ler för att kunna leva ett meningsfullt liv. Detta är bety-beroende av en livslång behandling med mediciner.

RHL säger därför nej till RFV:s förslag och kräver att de fria läkemedlen bibehålls.

Uttalande

Representantskapet beslöt också att göra ett uttalande angående förslaget att slopa de kostnadsfria läkemedlen.

Representantskapsledamöterna lyssnar koncentrerat.

Vi kan glädja oss åt att medlemsvärvningen leder till ökad verksamhet på de flesta håll. Föreningarna anstränger sig för att finna nya vägar att nå de hjärt- och lungsjuka som ännu inte hittat till RHL. Mycket tid läggs också ner på att ordna möten och aktiviteter så att de nya medlemmarna ska känna sig välkomna.

Motion med Korpen

Varje län har nu utsett en representant som har till uppgift att samarbeta med Korpen för att få igång motionsgrupper för hjärt- och lungsjuka. Målet är att varje förening ska kunna erbjuda sina medlemmar möjligheten att delta i motionsverksamhet som är speciellt anpassad för hjärt- och lungsjuka. På många håll har man redan nått målet medan några län ännu ligger i startgroparna.

Video och Blomsterfond

Representantskapet beslutade avsätta 100000 kronor till annonsering i dagspressen över hela landet för att göra RHL:s Blomsterfond mera känd. Det är genom fonden vi kan ge hjärt- och lungsjuka bidrag till tekniska hjälpmedel och rekreation.

Förbundet behöver modernisera sitt informationsmaterial för att sprida kännedom om RHL:s verksamhet. Därför beslöt representantskapet avsätta medel för att spela in en videofilm.

Regionkurserna 1988

– Vilka medel kan vi använda i vårt intressepolitiska arbete?

Den frågan ställs till deltagarna i nästa års regionkurs. Styrelsens handikappolitiska arbete bör intensifieras varför de förtroendevalda behöver kunskaper om framkomliga vägar – till exempel Hälso- och sjukvårdslagen och Socialtjänstlagen.

Brev till Gertrud Sigurdsen

RHL:s uppvaktning av socialminister Gertrud Sigurdsen (se Status nr 6/87) gjorde att representantskapet beslöt sända ett brev vari RHL tackar för sammanträffandet och påminner om löftet att inte glömma norrlänningarna när det gäller den behövliga utbyggnaden av thoraxkirurgin i Sverige. Representantskapet väddar till socialministern att omgående lägga en proposition om en thoraxkirurgisk klinik i Umeå.

Foto:

Tommy Eriksson

Tonie Andersson

KRAFTTAG BEHÖVS

Årets RHL-lotteri har icke sålts i den omfattning som vi hoppats på. I skrivande stund har vi 75.000 lotter osålda. När detta nummer av Status kommer ut är det den 20 augusti och det återstår en dryg månad av försäljningstiden fram till den 30 september.

För att RHL-lotteriet skall komma att ge ett tillfredsställande resultat fordras nu krafttag i spurten. Vi uppmanar därför våra föreningar, de lotteri-ansvariga inom föreningarna

liksom våra medlemmar att kontakta förbundskansliet och beställa RHL-lotter.

Inkomsterna från RHL-lotteriet är betydelsefulla för såväl de säljande föreningarna och medlemmarna som för förbundet. Det är därför angeläget att vi alla försöker att hjälpa till att sälja så många lotter som möjligt.

Hör av er snarast till förbundskansliet.

Bengt Dahlström, Förbundskassör

RHL-lotteriet 1987

9.570 st spännande vinster

Lottpris 10 kr

Lotter kan beställas från

RHL-lotteriet

Box 9090, 102 72 Stockholm

Best. se sista sidan

RHL bidrar till resandet

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka ger bidrag till olika typer av rekreationsresor.

Rekreationsresor inom Sverige

RHL:s lokalföreningar kan söka bidrag när föreningen ordnar en resa inom Sverige. Förbundet ger 150 kronor per medlem under förutsättning att tre övernattningsnätter sker på en och samma ort.

När lokalföreningen ansöker om bidrag hos förbundet ska man uppge antalet medlemmar som ska delta på resan, antalet övernattningsnätter och resans pris per deltagare. Dessutom ska föreningen ange resmål samt sända med programmet.

Resorna uppskattas mycket av RHL-medlemmarna. Man förenar nytta med nöje. Umgänge och gemenskap, nya kunskaper och erfarenheter erhålls i lagom blandning.

Ett exempel på uppläggningsen av en sådan resa får vi från Kalmar län. Ett 35-tal medlemmar reste under våren till Dalarna för att bo på Västanviks folkhögskola. "Dalarnas kultur, natur och historia" var titeln på det ambitiösa programmet, som pågick från tidiga morgonen till sena kvällen. Lärare från folkhögskolan föreläste om Dalarnas litteratur, konst och musik varefter sällskapet besåg Zornmuseet och Carl Larssons Sundborn samt den rikhaltiga konsten i olika dalakyrkor.

Rekreationsresor utom Sverige

Två gånger om året anordnar RHL en rekreationsresa utomlands. En sjuksköterska följer med. Status informerar om resan och RHL:s medlemmar får anmälningsblanketter i tidningen. Läkarintyg som tillstyrker deltagande i resan för hjärt-, kärl- eller astmasjuka ska bifogas anmälan.

Resan subventioneras med det belopp som förbundsstyrelsen fastslår. Årets resa till Rhodos kostade 4915

kronor och subventionerades med 700 kronor. Nettopriset blev alltså 4215 kronor.

Ekonomiskt bidrag till enskild resa

Hjärt-, kärl- eller lungsjuka som har särskilda behov av rekreation på grund av sin sjukdom kan ansöka om ekonomiskt bidrag till en resa. Ansökningsblanketter finns hos lokalföreningen samt på RHL:s kansli, tel 08-690960. Förfrågningar besvaras av Bengt Dahlström eller Vera Blomberg. Ansökan skickas tillsammans med ett läkarintyg till RHL. Varje ansökan behandlas av förbundsstyrelsen som har att bedöma behov och angelägenhetsgrad.

Blomsterfonden "betalar" ...

Ändamålet med RHL:s Blomsterfond är bl a att lämna bidrag till hjärt-, kärl- och lungsjukas rekreationsresor och eftervård. Pengarna från Blomsterfonden är ämnade att underlätta de sjukas levnadssituation. Därför kan hjärt-, kärl- och lungsjuka också ansöka om medel till medicinska hjälpmedel såsom luftrenare, luftfuktare och inhalatorer eller till maskiner som gör hemarbetet lättare, till exempel tvättmaskin, diskmaskin eller snöslunga. Läkarintyg ska alltid bifogas ansökan och förbundsstyrelsen har att bedöma tillstyrkande eller avslag.

Förra året delade Blomsterfonden ut 523000 kronor i form av olika bidrag till hjärt-, kärl- och lungsjuka.

... och människor bidrar

Det finns många, många som bidrar till Blomsterfonden genom gåvor och testamenten. Av ovan sagda framgår att bidragen kommer till användning på ett riktigt sätt för ett viktigt ändamål – att göra livet lättare för hjärt-, kärl- och lungsjuka.

Självklart är det så att fler kan få bidrag om mera pengar flyter in till fonden. Status uppmanar sina läsare att inte glömma bort RHL:s Blomsterfond vid högtidsdagar och minneshögtider. Sätt in ett bidrag istället för att köpa blommor. RHL sänder en minnesadress till mottagaren av hyllningen. Samma gäller för gåvor och testamenten till Blomsterfonden.

**Stöd Blomsterfonden –
postgirokonto 900011-8.**

Smälänningar fick se Sven-Bertil i bara kalsongerna tillsammans med glad änka

Stämningen och förväntningarna var på topp bland de 35 RHL:are från Kalmar län som fått förmånen att följa med på en resa till Köpenhamn. När bussen rullade igång informerade Nisse Knutsson, CO:s reskunnige ordförande, om praktiska detaljer. Vår chaufför hette Ove. Han skulle vara med oss hela tiden och dessutom se till att vi kom hem på söndagskvällen. Det kändes tryggt.

Det bar iväg genom Småland en fredagsmorgon i mars. Snön låg ännu utmed vägen, men solen tittade fram och det såg lovande ut. Nisse hade kassetband med och det blev allsång i bussen. Det bar av på allt mindre vägar. Vid lunchtid hade vi kommit till Örkelljunga "skyttepaviljong", ett värdshus som används både sommar och vinter till rekreation. Vi kom indugrande – det låter ju en del om 35 hungriga smälänningar – och lät oss väl smaka innan det blev dags att storma bussen igen.

Det var mycket is på den smala vägen, men vi nådde Helsingborg utan problem. Vid färjeläget såg det isigt ut men färjan hade inga svårigheter med den tjocka issörjan, och snart var vi i Danmark. Nisse och Ove konsulterade vägkartor och stadskartor när det bar av mot huvudstaden. Allt brukar sluta lyckligt när Nisse är med, och så gjorde det även denna gång. Efter lite letande kom vi till hotellet.

Mat och dans

Vi packade upp och fick tid till lite vila innan det var dags att klä om till supé med dans. Maten var god. Hovmästaren påminde om betjänten, som vi brukar se i TV på nyårsafton. Det var lika fartfyllt när han hällde upp vin. Han var stressad och det gällde att hålla i tallriken och glaset så att man fick äta klart innan han dukade av.

På lördagen strosade vi på Ströget innan det blev dags för denna resas kulmen: besöket på Lorry med Glada Änkan, supé och dans. Denna lördagskväll skulle visa sig bli ett oförglömligt minne!

Att göra entré var otroligt! Borden stod dukade för 500 personer. Vi bjöds en välkomstdrink och därefter räkcocktail, inbakad oxfilé med tillbehör. När faten var länsade kom en mängd duktiga servitörer och dukade av. Det gick fort må ni tro! Nu blev det mörkt i den stora salen och sorlet tystnade. Ridån gick upp för baletten, en

skara flickor med de mest färgsprakande dräkter man kan tänka sig. "Våran" Sven-Bertil Taube kom in, iförd bara skjorta och kalsonger. Senare fick han klä sig i frack och uniform. Änkan sjöng underbart och det blev två underbara timmar med dans, sång och mycket färgsprakande kläder. Applåderna ville inte sluta och ensemble ropades in många gånger. Därefter spelade musiken upp till dans. Det var så fullt på den lilla fyrkanten att vi knappast fick plats men att dansa på Lorry – dansställe sedan 1896 – det ville vi inte gå miste om. Klockan hann bli lite över midnatt innan vi återvände till hotellet.

Nöjda resenärer

Söndag morgon fick vi se Köpenhamn under sakkunnig guidning av

en dam i 60-årsåldern. Hon visste allt om sin hemstad. Så bar det iväg till Sverige igen. Nisse hade hittat en gammal kvarn som ägarna gjort om till värdshus. Den låg vid ett vattenfall och där fanns en fiskodling. Som följd av detta blev det lax, husets specialitet. Efter måltiden blev det lite tystare i bussen. Alla var trötta och en del tog sig en tupplur. Upp genom ett mörkt och kallt Kalmar län bar det iväg. Vi fick låna bussens nyaste, modernaste detalj, en telefon, så vi kunde ringa hem och beställa hämtning. Västerviksborna var de sista som lämnade bussen. Den snälle Ove åkte runt med oss.

En underbart fin och välordnad resa, där vi inte behövde stressa utan fick njuta av allt som Nisse hade ordnat med.

Clary och Sture Looström

Mätta och glada smälänningar ute på äventyrligheter.

	I D R O T T S M A N
	N I O R O P E R A
	D A T U M Ö S E L
	B U D M Ö S S N A N
	S E G E R P O K A L
	T Ä T T E R T A
	R O S A L T J R
	V I L T R A B U
	M A G E S P A R A
	I G I L L Ä L E N
	N A V K O L I N G
	I A B R A N E
	S E R P E N T I N
	T J E C K E R I S
	V E D E I K O N
R E P O R T E R U	
R I K O S S V	
B A G Ö M T Ä L I	
Ä L G S T E N I G	

Lösning och pristagare till Bildkryss nr 5/87

1:a pris 100 kr: Britt-Marie Johansson
Hantverkaregatan 50
60230 Norrköping

2:a pris 75 kr: Tore Leijon
Erikslustvägen 6A
21752 Malmö

3:e pris 50 kr: Birgit Larsson
Centrumgatan 3
57016 Kvillefors

4:e pris 50 kr: Daga Hanson
Limstagan 13B
87200 Kramfors

Linjeflyg tog bara bagaget

Hjärtsjuk tvingades resa 20 mil i avgasfylld taxi

Det var ingen måtta på eländet när Valdemar Karlsson från Östersund skulle resa till Norrköping härförleden. Visserligen var det fredagen den 13:e och visst är det så att osynligt handikappade ständigt möts av okunighet och oförståelse från sina friska medmänniskor, men maken till den nonchalans som Valdemar bestods får man nog leta länge efter.

Valdemar Karlsson är studieorganisator i Hjärt- och Lungsjukas länsförening i Jämtland och ledamot av RHL:s studiekommitté. Det innebär att Valdemar några gånger om året måste ge sig ut på resa. Eftersom han lider av svår kärlekskramp måste han använda sig av flyget. Dessutom är det viktigt att vintertid få taxin att stanna alldeles utanför porten.

Valdemar tvingades till för honom livsfarliga påfrestningar därför att Östersunds taxi och Linjeflyg saknar bestämmelser för hur tjänstgörande personal ska agera inför handikappades behov.

Utskälld av taxi

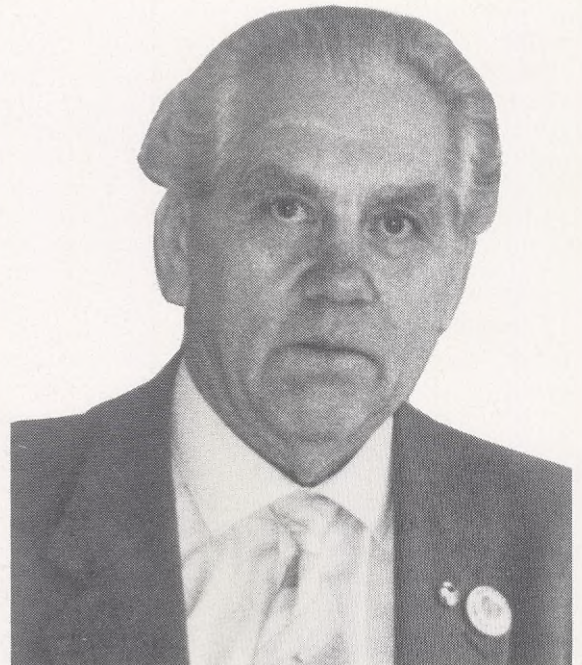
– Jag hade förbeställt taxi inför min flygresa, berättar Valdemar. Det var i februari och alldeles för kallt för att jag med min kärlekskramp skulle klara att gå ut, så jag stod i porten och väntade. Ingen bil kom och jag ringde taxi igen. Därefter anlände en heligt ilsken chaufför som förklarade att han stått runt hörnet eftersom det råder parkeringsförbud på min gata.

– Den som inte orkar gå ut för att titta efter taxin ska heller inte ha nån, ansåg chauffören.

– Östersunds taxi har mottot ”från dörr till dörr” men det gäller inte när han kör, förklarade han, så jag kan bara tipsa alla handikappade att avsluta taxi nummer 12 vid förbokningen. Det har vi rätt till, fastslår Valdemar.

Linjeflyg gör inga undantag

– Sen gick resan riktigt bra fram till Arlanda där jag skulle byta flyg för att fortsätta till Norrköping. Vi var vis-

Valdemar Karlsson klarade resan med Linjeflyg tack vare envishet, livsvilja och dynamit.

serligen lite försenade men konsekvenserna av detta anade jag inte när jag gick med mitt handbagage mot nästa plan. Nitton personer hade hunnit före mig och fler fick inte plats, upplyste den man som ombesörjde påstigningen. På grund av dåligt väder hade man tankat mer bränsle än vanligt. Därför måste några resenärer och en del bagage skickas med taxi. Jag påpekade naturligtvis att jag var hjärtsjuk och pekade för säkerhets skull på mitt hjärtmärke på rocken samt visade SOS-märket.

– Linjeflyg gör inga undantag för handikappade. Här räknar vi enbart resenärer, svarade tjänstemannen.

Frakt av resenär eller bagage

– Kan man inte ta bort en del väskor och skicka dem med taxi istället? föreslog Valdemar som försökte vara konstruktiv trots den kompakta brist på medkänsla som han bemöttes av.

Nu hade Linjeflyg inte givit några order om att bagage kan utbytas till

Passagerare fick lämna planet men bagaget reste med.

förmån för passagerare och Valdemar Karlsson stuvades helt resolut in i en taxi tillsammans med några vilsekomna fd flygresenärer samt ett par skidor.

Eftersom taxin saknade skidräcke stoppades skidorna in i bakluckan som följaktligen skramlade halvöppen under den 20 mil långa resan.

Avgaser och dynamit

Valdemar Karlsson blev för några år sedan gasförgiftad och han började snabbt må dåligt av de avgaser som trängde in i bilen från bakluckan. Han fick mycket kraftiga kärlekskrampsanfall och tvingades äta åtta nitroglycerintabletter under den första timmen i taxin.

För sitt hjärtbesvär äter han också vätskedrivande tabletter regelbundet. Alla som någon gång ätit sådana förstår att Valdemars plågor snart var hart när oöverstigliga. I Nyköping gjordes äntligen ett uppehåll där Valdemar kunde återhämta sig så pass att han trodde sig klara resten av resan.

– Konferensen på Mariebergs folkhögskola blev ett stort misslyckande för min del, berättar Valdemar. Jag hade en fruktansvärd huvudvärk efter alla dynamittabletterna och avgaserna och kunde inte göra en fullvärdig insats.

Linjeflyg beklagar

Valdemar Karlsson skrev till Linjeflyg och berättade om den eländigaste resan han hittills haft i sitt liv och det bemötande han fått av Linjeflygs personal. Han begärde ett klagande av de ansvariga: Vilka bestämmelser kommer Linjeflyg att utfärda för sin personal så att de kan fatta humanitära beslut i situationer som liknar den ovan beskrivna?

Linjeflyg svarar att det inte finns några bestämmelser som säger vilka passagerare som ska få företräde vid en händelse som denna.

– Det är upp till den tjänstgörande personalen att göra en bedömning. Naturligtvis bör hänsyn tas till om en passagerare har ett handikapp som försvårar marktransport. Kopior av ert brev går till berörda avdelningar för information.

Så säger Linjeflyg och beklagar att resan blev besvärlig.

Så lätt är saken ur världen för Linjeflygs del. "Sverige är fantastiskt" står det på Linjeflygs vackert bemålad flygplan.

Ja, är det inte, så säg!

Foto: Tommy Eriksson
Tonie Andersson

Hjälpen kommer från Danmark

Under 1986 transporterades 1640 svenskar hem till Sverige från utlandet med hjälp av räddningsförsäkringen som ingår i kaskoförsäkringen för bilar.

Ring SOS – internationell kod Danmark +1216566

Den som ska göra en bilresa utomlands bör se till att ha försäkringspapperen i ordning. Får man då bekymmer med hälsan eller bilen är det bara att kontakta SOS – internationell i Danmark så ordnar sig det mesta – läkarhjälp, hemtransport, reservdelar, hotellrum eller hjälp att få en annan förare. Vid allvarliga sjukdomsfall får patienten åka ambulansflyg tillsammans med läkare och sköterska.

Hjärt- och lungsjukdomar

De flesta sjukdomsfallen inträffar bland de hjärt- och lungsjuka. Men den största gruppen som fick resa hem förra året finner vi bland personer som råkat ut för en olycka. Personskador vid olycksfall utgör en tredjedel av samtliga hemtransporterade och dominerar därvid sjukdomsstatistiken.

Råd inför utlandsresan

Kontakta den behandlande läkaren för råd inför utlandsresan.

En liten broschyr med titeln "Råd inför utlandsresan" kan beställas via Trygg-Hansas kontor över hela landet.

Sjukpenning utomlands

Blir man sjuk ska Försäkringskassan i Sverige underrättas omedelbart. Skriv eller ring! Broschyren "Hallå Sverige" kan beställas via Televerket 0019. Där beskrivs bland annat hur man själv kan ringa direkt.

Läkarintyg fordras från och med den åttonde dagen.

Sjukpenningen gäller inte i alla länder och reglerna är olika beroende på vilket land man besöker. Kontakta därför Försäkringskassan före avresan och ta reda på vad som gäller just "ditt" semesterland.

Hem till Sverige genom SOS 1968

Sjukdom	Sjuka	Avlidna
Hjärtsjukdomar	129	123
Lungsjukdomar	101	4
Sjukdomar i nervsystemet	49	3
Psykiska sjukdomar	90	3
Blindtarmsinflammationer	37	1
Andra sjukdomar i digestionsapparaten	129	3
Infektionssjukdomar	58	
Sjukdomar i urinvägarna	21	
Tumörer	18	1
Diabetes	4	
Cirkulationssjukdomar (exkl hjärtsjukdomar)	49	5
Sjukdomar under graviditet	18	
Sjukdomar i könsorganen	10	
Sjukdomar i skelett och leder	32	
Drunkning		7
Brännskador	5	
Extremitetsskador	453	
Huvudskador	69	29
Kroppsskador	103	5
Övrigt	67	14
SUMMA	1442	198

Tabellen visar antalet svenskar som transporterades från utlandet till Sverige under 1986. Sjuka i den vänstra kolumnen och avlidna i den högra.

Reseguide för handikappade

Alla som rest någonstans vet att hinder av oväntat slag är mer regel än undantag även vid en kortare resa. För att förenkla livet för handikappade sammanställer Sonja Lindh på Sveriges Turistråd varje år en semesterguide.

Sonja sitter själv i rullstol och är aktiv i Neurologiskt Handikappades

Riksförbund (NHR) så hon känner väl till behoven inom handikappprörelsen. Guiden upptar handikappanpassade hotell, campingplatser och toaletter inom Sverige samt tillgängliga sevärdheter och aktiviteter.

Beställ guiden från: Sveriges Turistråd, Box 7473, 10392 Stockholm, tel 08-7892000.

Minnen från Fagereds sanatorium

av Victor Steffen

I Fagereds socken invid Lillån i Halland byggdes i slutet av 1800-talet ett sanatorium. Åns vatten ansågs rent nog att användas som dricksvatten. Dessutom fanns där ett vattenfall tillräckligt stort för att ge ström under sanatoriets första år. Först när elspisen och andra elektriska apparater började användas måste man ta hjälp från Yngredsfors för att få strömmen att räcka.

När sanatoriet öppnades år 1900 blev doktor Konrad Bertilsson överläkare. Han var en uppskattad och duktig läkare från bygden. När spanska sjukan härjade gjorde han många sjukresor. Därvid undfägnades han rikligt med konjak och brännvin eftersom detta ansågs förhindra smitta. Trots alkoholförtäringens kända avvisidor hade doktorn sina patienters förtroende.

Doktorn var visserligen full när han kom men han skrev ändå ut recept på medicin som hjälpte, sade man.

Dessvärre ledde doktors egen huskur till alkoholism och han fick 1923 ta tjänstledigt för vård på ett mentalsjukhus i Norge.

Jag kom med häst och släde

Konrad Bertilsson hade en syster, Elsa Belfrage, som också var läkare. Hon började vikariera för sin bror på Fagered och fick genom gemensamma bekanta kontakt med mig.

Syster Sigrid.

Jag hade tjänstgjort något mer än ett år på Målahults sanatorium. Min fästmo fick lungtuberkulos och blev intagen där, men min förhoppning att kunna bota henne med kärlek och sanatorievård vändes i besvikelse.

Så kom det sig att jag hämtades med häst och släde till Fagereds sanatorium för att hjälpa Elsa Belfrage.

Arbeta utan att klaga

Doktor Bertilsson hade haft det ansvarsfulla värvet att organisera arbetet och det hade han gjort på ett förtjänstfullt sätt. Till sin hjälp hade han tre sköterskor som alla, liksom jag

själv, blev kvar på Fagered till pensionen.

I början fick sköterskorna bo bland patienterna i var sitt litet rum. Som underläkare hade jag en dublett. Vi saknade moderna bekvämligheter och måste använda patienternas WC. Sköterskorna fick också tjänstgöra som nattsköterskor. De skötte sitt arbete med vänlighet och omsorg om de sjuka och utan att klaga.

När jag blev överläkare och fick bestämman lagade jag så att de fick privatbostäder och jag skaffade en särskild nattsköterska.

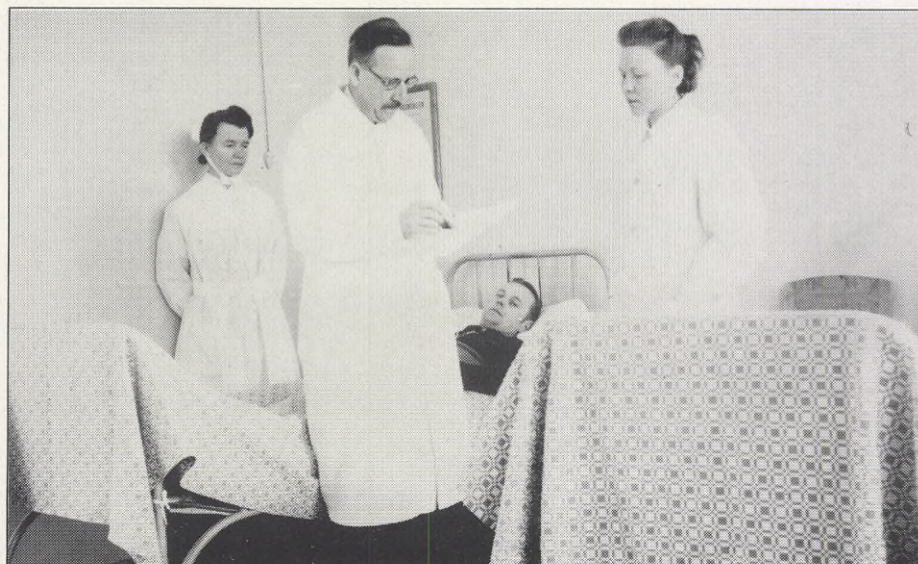
Systrarna på Fagered

Syster Elsa började som 18-åring på Västeråsens sanatorium, som var bekant för sin stränga disciplin. Där lärde hon sig hålla ordning på patienterna och blev inte så populär när hon kom till Fagered. Sanatorievårdens betydelse låg däri att patienten blev förflyttad från den miljö som var orsak till sjukdomen, till en miljö som var anpassad till ett sunt liv med lämplig avvägning mellan vila och rörelse, näringsrik föda, frisk luft och promenader.

Därför var disciplinen av största betydelse.

– Det är skönt att ni håller efter patienterna så att jag kan få vara snäll, sa jag till sköterskorna.

Syster Sigrid var äldst. Hon arbetade på den övre avdelningen och på

Doktor Steffen och syster Valborg (med mössa).

”privaten”. Hon var en stor humorist som gärna berättade historier.

Syster Valborg som var yngst har ofta besökt mig här på ålderdomshemmet. Så blev hon sjuk och kom in på långvården. Och så blev alla mina fina sköterskors öde – de som varit med sedan 1923.

Med humor och musik

En av underläkarna kom från Estland. Varje dag underhöll vi patienterna genom att ge Bachs konsert för två fioler. Han var bra på fiol och han var mycket humoristisk. Vi hade en patient, Ingrid, som vi inte kunde ge gas i lungsäcken. Vi prövade då att lägga en gasblåsa utanför lungsäcken så att lungan pressades in i buken och tryckte upp diafragman.

– Ska vi ta det i västfickan eller byxfickan idag? skojade han med patienten. Ingrid blev frisk och är så än idag.

Ryssen och Pärlan

Förmågan att se på tillvaron med humor är viktig för tillfrisknandet. Många av patienterna fann glädje i att roa sina kamrater. En patient kallades Pärlan på grund av sina vita vackra tänder. Han ställde till med kabaréer och julfester. Brolin, som hade studerat teologi, hjälpte folk att skriva pensionspapper och skaffa utbildning. Han ordnade också frågetävlingar. ”Ryssen” skojade om allt. Han hade tarm-TBC och blev ordinerad morfinstolpiller.

– Vi tar dem efter maten, sa syster Sigrid.

– Ja, det är väl inte lämpligt att äta med båda ändar på en gång, svarade Ryssen.

Hönseri som medicin

De hjälpmedel en doktor hade att tillgå på den tiden var ofta smärtsamma och ibland livsfarliga. Jag kände mig ofta hjälplös. När jag funderade på hur jag skulle kunna hjälpa patienterna tänkte jag på hur ofta sjukdomen kom igen när patienterna återvände till den miljö vari de insjuknat. Kunde man förändra det och skaffa lindrigt arbete skulle de vara hjälpta.

Så kom det sig att jag gav Blix ekonomisk hjälp till att starta hönseri och lökodling. Efter många problem kom han igång med ägg- och kycklingförsäljning men affärerna gick dåligt och Blix led av att behöva anlita min kassa. Han började drömma egendomliga drömmar som han berättade för mig. En stor jätte ville slå ihjäl honom. När jag skyndade till hans försvar hade jag en käpp omlindad med mjukt tyg att hindra jätten med.

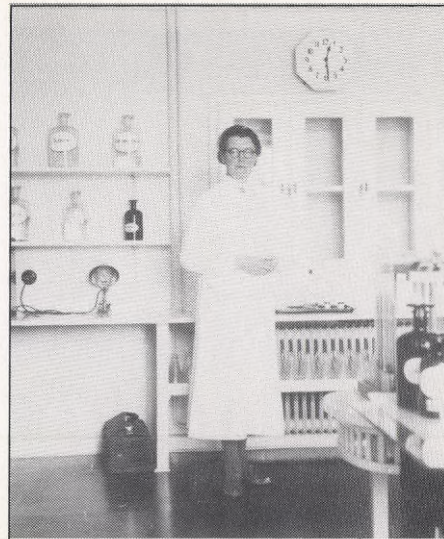
Jag förstod att drömmen betydde att min hjälp var av ringa värde. Jag hade nog givit honom mer bekymmer än hjälp.

Rätt som det var blev han sämre och måste åter tas in på sanatoriet.

Ära dem som kämpade mot TBC

När jag började min tjänst på sanatoriet var det omkring 300 personer som dog per år enbart i Halland. När jag pensionerades 1958 var det endast en som dog av lungtuberkulos.

Sanatorievården, dispensärvården och upplysningen har bidragit till detta goda resultat, tillsammans med PAS, det läkemedel som den svenske läkaren Jörgen Lehmann experimenterade fram, och Streptomycin som kom från Amerika. Dessa läkemedel kunde bota TBC. Det innebar ett stort framsteg. De som ägnade sina liv åt kampen mot tuberkulosen ska tillerkännas äran av att framgångsrikt ha bekämpat tuberkulosen.

Syster Elsa.

Sune Nilsson, ordförande i Hallands CO, har lekt detektiv för att få fram foton av doktor Steffen och hans ”syster”. Vi tackar för de fina bilderna.

En resa i minnet

Doktor Victor Steffen är nu 94 år gammal. Han är rullstolsbunden sedan flera år och förlamad i vänster sida.

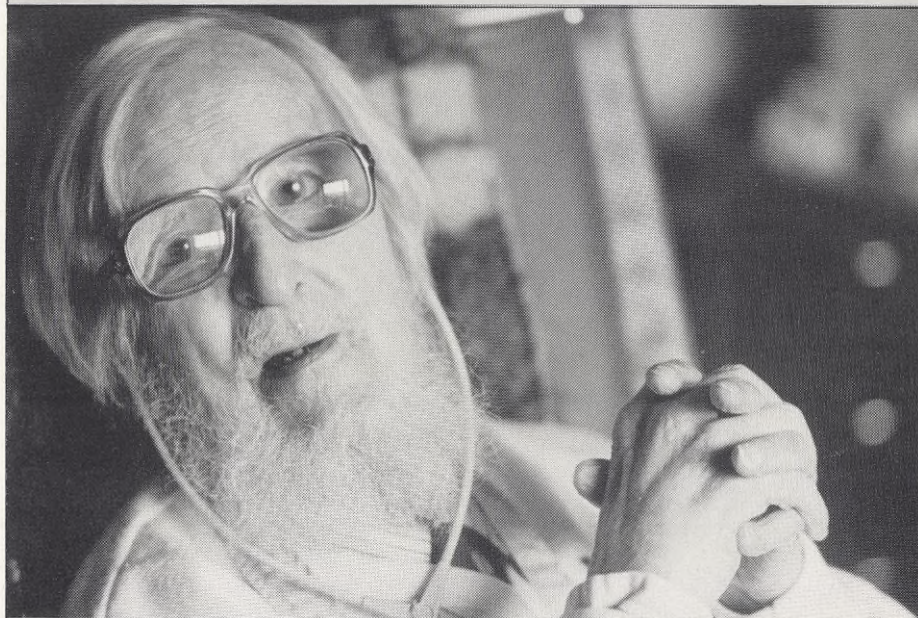
På ålderdomshemmet läser doktor Steffen sina dagböcker från sanatorietiden, reser i minnet och färdas genom tiden 60 år tillbaka. Han tar generöst med sig Status läsare till Fagered anno 1923.

– Min största glädje är när patienter och personal från Fagered kommer ihåg mig med brev eller besök, säger Victor Steffen.

– Att kunna bota sjukdomar är en läkares stora glädje. Men där kommer olycka och smärta av att vara frisk och kry men inte kunna bota sina patienter. Jag kände mig ofta hjälplös inför tuberkulosen, något som jag i hög grad fick erfara när jag som ung läkare inte kunde bota min TBC-sjuka fästmö. Hennes lungor var så förstörda att hon hade svårt att få luft och det enda jag kunde göra var att ta henne i famnen och lyfta hennes skuldror så att hon fick lättare att andas. Så dog hon i mina armar.

Victor Steffen, överläkare på Fagered 1923–1958.

Foto: Anita Andersson

Jag ska försöka beskriva upplevelserna från min Kinareisa

Av Kerstin Sjöström

Kerstin Sjöström bor i Vetlanda och hör till RHL:s lokalförening där. Denna vår reste hon till andra sidan jorden.

– Våga och vinn tänkte jag när jag gav mig iväg på mitt livs resa. Jag var aldrig orolig för att min astma och allergi skulle bli svår att hantera. Då hade jag ju aldrig vågat resa! Men jag har kanske alltid varit lite äventyrlig av mig.

Kerstin Sjöström skrattar glatt och ger verkligen intryck av att vara en person som förmår ta tillvara de goda stunderna i tillvaron. Kanske blir det så när livet tvingar en att leva på sparlåga emellanåt.

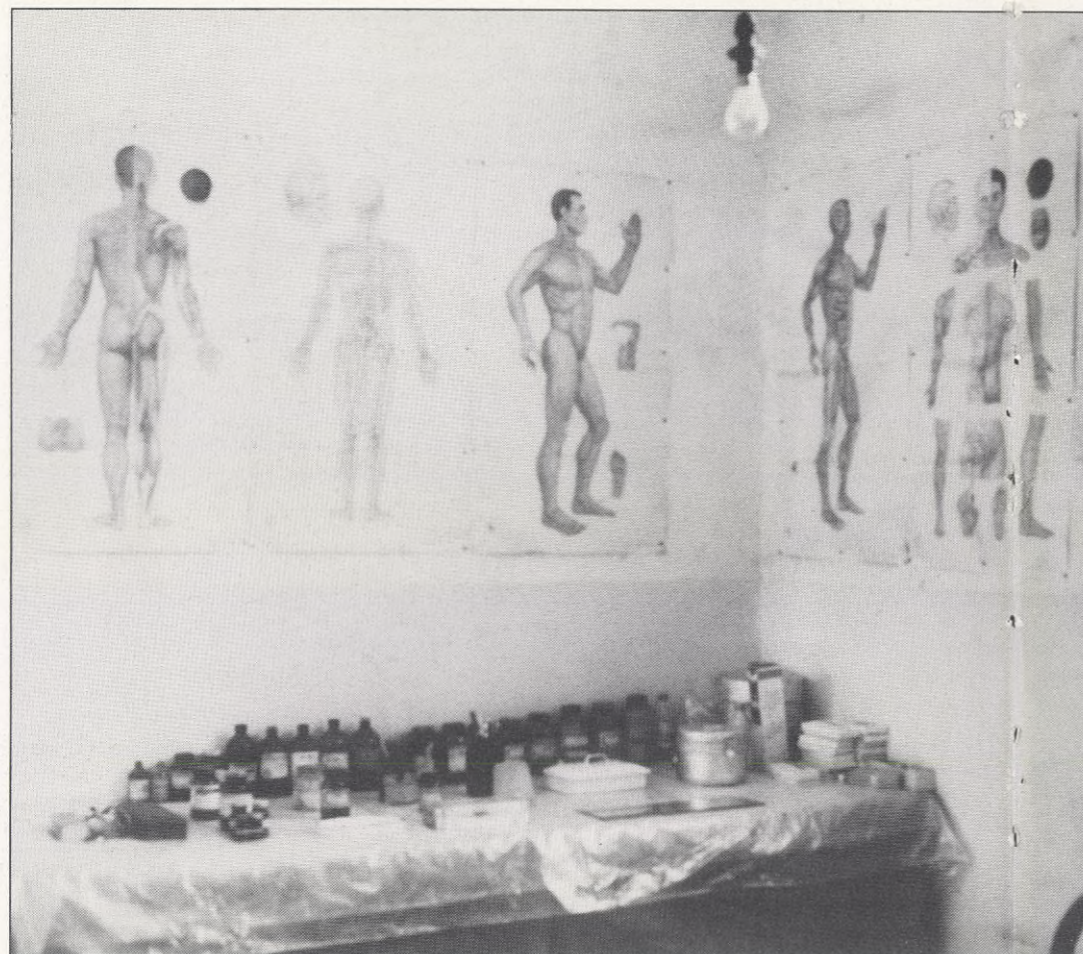
– Jag berättade för reseledaren och min rumskamrat om min sjukdom. De andra förstod kanske att det var något med mina lungor så som jag pep ibland i trapporna, men inte missade jag något på grund av mitt handikapp. Det gick förvånansvärt bra på Kinesiska muren, men jag gick inte lika långt som de övriga.

– Före avresan besökte jag lungmedicin i Eksjö för att få råd och medicin. Tyvärr vägrade han att ge mig antibiotika, vilket gjorde att en förkylning under slutet av resan utvecklades mot lunginflammation. Därför blev hemresan onödigt jobbig.

När Kerstin tänker tillbaka på sin resa minns hon främst kinesernas vänlighet.

– Jag tänker på en ung kines som frågade hur gammal jag var. Han visste att det inte anses fint att fråga om åldern i Sverige. Men i Kina är det tvärtom. Där vördar man sina äldre. Han berättade att svenska pensionärer kommer till Kina för att lära ut teknik.

Landet är också fullständigt reons på stress. Överallt går, cyklar och motionerar kineserna. Allt är så rent trots alla människor. Inget papper på gatorna där inte! Jag önskar verkligen att jag kan resa tillbaka igen.

Inte långt från Gyllene hästen hade barfotaläkaren sin mottagning som i våra västerländska ögon var spartansk och hade bristfällig hygien. Fy vilken undersökningsbrits!

Jag deltog i en gruppresan som anordnades av Svensk-kinesiska vänskapsförbundet. Vi flög via Frankfurt till Peking – eller Beijing som kineserna själva kallar staden. Resan tog drygt 18 timmar sammanlagt.

I Beijing besökte vi först Maos mausoleum. En lång rad besökare ringlade över världens största torg, Himmelska fridens torg, för att betyga Mao-sin vördnad. Vi gick fyra och fyra i sakta procession förbi Mao. En stor frid och tysthet vilade här inne.

”Den förbjudna staden” med alla dess skatter stod sedan på programmet. Här fanns många palats, där kejsaren förr tog emot sina undersåtar. Det rörde sig då inte om vanligt folk utan om en elit av höga ämbetsmän. Som stadens namn anger var det tillträde förbjudet för folket i gemen. Vid Himmelens tempel bad kejsaren för ett gott år. Vid detta tempel fanns också ett offeraltare. Kejsaren var himmelens härskare. Kanske är det därför som kineserna har många,

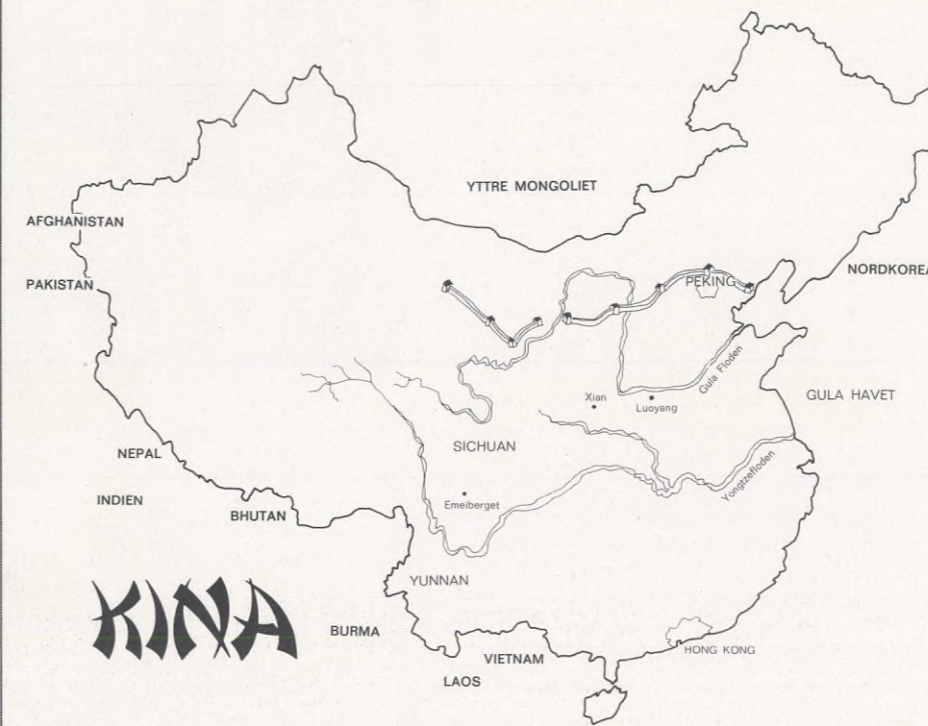

Foto: Kerstin Sjöström

Ill: Tonie Andersson

på Longmengrottorna i Luoyang, en skattkammare när det gäller buddistisk konst. Den största buddabilden är 17 meter och den minsta är endast 2 centimeter. Genom de olika buddabilderna kunde vi också följa hur kineserna uppfattat Buddha under de 400 år som arbetet pågått.

Den allra största upplevelsen under hela kinareisan var Qin Shi Huangs terrakottaarmé från ca 200 f.Kr. Över 6000 soldater har hittills grävts fram i Xian. Fotfolk, som var stridsberedda och ett kavalleri med hästar, alla skulpterade i naturlig storlek. Man liksom väntade att de när som helst skulle röra på sig. Allt var mycket detaljrikt. Det fanns inte två ansikten som var lika. För denna armé hade man byggt ett stort museum där soldaterna stod uppställda för strid. Museets största konstskatt var en bronsvagn förspänd med fyra hästar och med en naturtrogen kusk vid tömmarna.

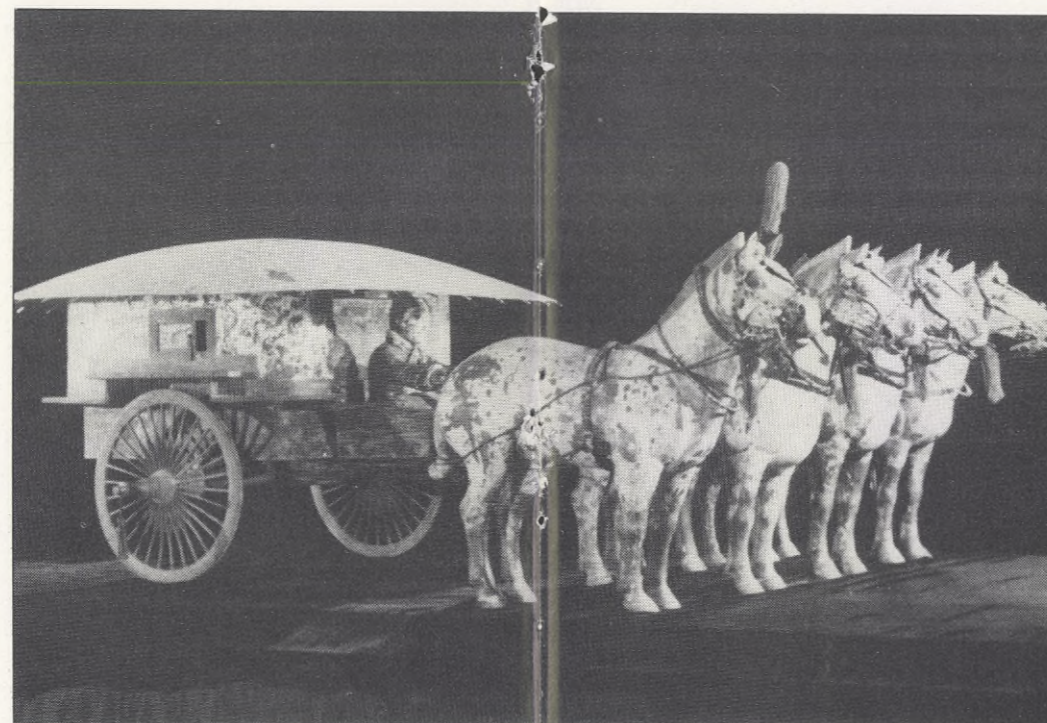
Vi besökte också buddistiska kloster och betygade den 70 meter höga ”Sittande Buddha” i Leshan vår vördnad. Statyn höggs ut i en bergvägg på 700-talet.

Under en ”pilgrimsfärd” upp till 1000-åriga tempel på Emeiberget fick vi erbjudande att övernatta bland munkarna. Åtta deltagare tackade ja, själv avböjde jag.

Tåg förbi grottbyar

Genom de otillgängliga bergen på gränsen mellan provinserna Sichuan och Yunnan reste vi med tåg. Varannan kilometer fanns en bro och var tredje en tunnel. Totalt blev det 427 tunnlar och 650 broar, och resan tog 22 timmar. Under denna långa tågresan hann vi se otroligt mycket. Grottbyar där folk bor ännu idag och hisnande dalgångar där kineserna utnyttjar varje liten odlingsbar plätt. Högt upp på bergssluttningarna kunde man se smala terrasser odlad jord.

Här uppe i bergen fanns många av Kinas 55 minoritetsfolk. Dessa går klädda i färggranna dräkter. Tåget ha-

För 2000 år sedan ställdes denna bronsvagn förspänd av fyra hästar i Qin Shih Huang Ti's grav. Kuskens ansikte är otroligt levande! Denna konstskatt är ett oförglömligt minne.

många trappor överallt. Man ville väl komma närmare himmelen. Som sig bör hade kejsaren även ett sommarpalats med sjö och vacker trädgård.

Den förbjudna staden och kejsarpalatset öppnades för allmänheten i mitten av 1920-talet. Kejsardömet hade då varit avskaffat sedan 1911. Den siste kejsaren Hsuan Tung blev ”Himmelens son” vid två års ålder och hann vara Kinas härskare i två år innan republiken infördes. Då avsattes han och levde sedan mycket tillbaka-draget.

Den i mitt tycke största sevärdheten i Beijing var Kinesiska muren. Muren var brantare än jag föreställt mig efter att tidigare sett den på bild. Det var ett kraftprov att gå högt upp. Jag orkade bara halvvägs men var ändå nöjd. Vilken fantastisk syn med den ringlande muren uppför och jäms med berget. Det var så vackert med alla skiftningar i naturen runt omkring.

Största upplevelsen

Under vår rundresa i Kina tittade vi

de ingen expressfart precis, och det gav oss tillfälle att studera detaljer.

Dagens kineser arbetar hårt

Kontrasten mellan Kinas rika historia och dagens situation är otrolig. Kina är nu ett u-land befolkat av över 1 miljard människor. Endast 11% av jor-

Som första utländska resegrupp planterade vi träd på Kinas årliga trädplanteringsdag.

den är odlingsbar. Många bodde i fallfärdiga hus men den nuvarande regeringen har börjat förbättra bostadsförhållandena och det byggs höghus överallt. Kina är oerhört rikt på mineraler och olja, men man saknar teknologi. Kulturrevolutionen förstörde mycket och var en tillbakagång för Kinas utveckling. En av våra guider sade att om Kina inte isolerat sig så hade man säkert gått om Japan.

Vi gjorde flera besök på fabriker som tillverkade jade och broderier.

Arbetsförhållandena är urusla efter vårt sätt att se. Det är mörkt och dammigt. Några arbetarskyddslagor existerar inte. Människorna arbetar 8 timmar om dagen, 6 dagar i veckan. Semester förekommer inte, endast ett par dagars ledighet vid de större helgerna.

Unga pojkar bryter berg med spett och slägga. Vid vägarbeten har man ett fåtal maskiner, det mesta görs för hand. Utfyllnadjord körs ut med skottkärror. Även jordbruket är gammalmodigt. Man använder små magra hästar eller vattenbufflar som dragdjur. Några har traktorer av enkel konstruktion med fläktremmen helt oskyddad. När man ser dessa arbetsförhållanden förstår man att medelåldern bara är 26 år och att endast 5% av Kinas befolkning är över 60 år.

På "hemmet" blommar kärleken

Bönderna äger sin jord och de har den bästa levnadsstandarden i Kina. Jorden går dock inte i arv. Vid familje-

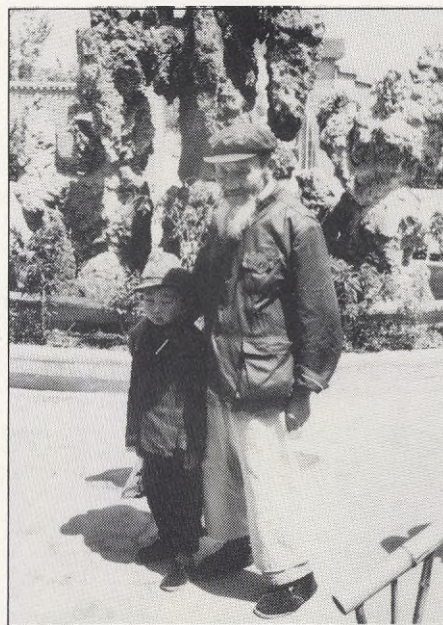
faderns död tilldelas jorden den som bäst behöver den.

Bönderna har ingen pension. Barne- n tar hand om de gamla föräldrarna. För den som inga barn har finns det ålderdomshem. I det nybyggda hem som vi besökte fanns det sju pensionärer. De delade rum två och två. Var och en hade en väggfast säng med ett draperi framför så som vi hade det förr i tiden här i Sverige. I varje rum fanns också ett litet bord och några enkla men bekväma stolar. Hemmet hade ett samlingsrum med TV och en mängd spel.

Köket verkade mycket primitivt. Vi tog det faktiskt först för en tvättstuga.

Pensionärerna betalade ingen hyra. Alla hade 14 kronor i månaden i fickpengar. Det gick att dryga ut kassan genom att sälja produkter från den egna jordplätten som låg i anslutning till ålderdomshemmet. Pensionärerna skötte också grisarna och hönsen, något som förmodligen var en lämplig sysselsättningsterapi, för alla verkade så pigga och krya. Till och med kärleken blommade. På hemmet Gyllene hästen hade ett par gift sig.

I närheten låg förskolan där de gamla kunde umgås med ungarna. Gemenskapen mellan generationer är mycket god i Kina.

Gyllene hästens äldste pensionär tillsammans med ett av dagisbarnen.

Vi besökte också en medelklassfamilj. De var lärare. Tre generationer bodde under samma tak och delade på fyra rum och kök. Alltsammans var mycket smått. I Kina räknar man med att var och en ska ha en bostadsyta på sex kvadratmeter, men trångboddheten är stor. Särskilt i städerna där många bor i rena ruckel. Deras bostadsförhållanden är mycket svåra att jämföra med våra.

En medelklassfamilj bestående av tre generationer delar fyra rum och kök med liten trädgård.

1000-årig musik blandad med pop

En resa till Kina medför också nya musikupplevelser. Vi lyssnade till en sång- och dansföreställning av Tangsällskapet. Det var en upplevelse! Musikinstrumenten består av strängspel, klockor och trummor. Samma instrument, musikstycken och kläder användes under Tangdynastin (600–900-talet).

Hör och häpna! Vi var också på en popkonsert och lyssnade till Kinas Carola. Otroligt att jag skulle behöva åka ända till Kina för att gå på min första popkonsert!

Vår statsminister var samtidigt som oss i Kina. Vi kände oss stolta, när den svenska flaggan vajade vid Himmelska fridens torg. I Xian fick vi även se en skymt av honom när han steg ur planet. Vi läste också om hans besök i den engelskspråkiga dagstidningen China Daily.

Att efter detta fantastiska och oförglömliga Kina med dess vänliga befolkning komma till Hongkong var något av en chock. All denna kommersialism och all reklam som det fanns på skyskraporna. Det var en förfärlig och förljugen stad. En oerhörd mängd bilar istället för Kinas många cyklister. Det kändes skönt att sätta sig på planet med kurs mot Sverige.

Tommy Nilsson är fotografen från MIRA som ska ha tack för den fina bilden på Bengt Elmén i Status nr 6/87. Hans namn föll olyckligt bort ur bildtexten. Ära den som äras bör. Tommy är härmed uppriktad.

HÖRNAN

STUDIE

Fördelningsprinciper och studiemöjligheter

Att göra en resa är en upplevelse som alla borde ha chans att unna sig. Att dessutom innan få möjlighet att tillsammans med kamrater gå en studiecirkel kring resmålet är nog den bästa "reseförsäkring" mot misslyckade resor man kan ta. Att vi är så många i RHL som först går en cirkel kring ett landskap som sedan avslutas med en kollektiv resa har säkert många bottnar. Förutom reslystnad så traktar nog de flesta också efter gemenskapen och trevnaden ihop med kamrater som upplever en liknande vardag som en själv, kamrater som också lever med ett funktionshinder och alltså vet vad det handlar om. Min övertygelse, är att dessa resor och andra situationer där människor kommer tillsammans, är oerhört värdefulla för möjligheten till skapandet av nya livsstrategier. Jag tror att man under dessa resor delar med sig av sina erfarenheter och idéer och att det i förlängningen lindrar mycket oro och ångest bland flera hjärt- och lungsjuka. I och med det är oerhört mycket vunnet samt ett av fundamenten i hela RHL:s existens uppnådd.

Trots detta finns det ett förhållande kring våra resor som för mig inte ter sig alldeles oproblematiskt. Jag tänker på de resor som görs i samverkan med någon folkhögskola, vilket då ger möjlighet att söka vuxenutbildningsbidrag och därmed naturligtvis minska kostnaderna avsevärt. Som bekant är statsmakternas förmåga/vilja att skapa nödvändiga förutsättningar för handikappade att studera inte särskilt välutvecklad. I tider med starkt begränsade resurser tvingas vi alla vara med i prioriteringen av de resurser som finns tillgängliga. I utredningen inför den nya ordningen för ansökan om vuxenutbildningsbidrag uttrycktes klart och tydligt att bidragen ska syfta till handikappades möjligheter att tillvarata sina intressen, för full delaktighet och jämlikhet i levnadsvillkor i samhället. För att leva upp till det målet krävs utbildningsinsatser som leder långt längre än till den begränsade grupp som en resa utgör.

Vad som gör mig brydd i den här frågan är att samma studiestödsnämnd som beviljar bidrag till sam-

verkanskurser över tex "ämnet" Dalarna, vars utbildningssyfte knappast kan hänföras till "människors möjligheter att tillvarata sina intressen osv" samtidigt ger avslag till deltagare som avser att gå tex cirkelledarutbildning.

Likaså gäller det utbildningar som syftar till att utbilda styrelsefunktionärer där studiestödsnämnden sagt kategoriskt nej till bidrag.

Som jag ser det borde förhållandena vara helt motsatta. Statsmakterna betyder i olika sammanhang vikten av att handikappade ges möjlighet att vara med och påverka sin situation i samhället. Delaktighet och påverkan förutsätter sakkunskaper och kännedom om samhällets spelregler. De kunskaperna förmår vi att locka fram på kurser och studiecirklar.

I en tid som präglas av begränsade resurser borde det vara angeläget även för studiestödsnämnden att fördela bidragen utifrån dess ursprungliga syften. Detta förutsätter givetvis att statsmakternas vilja att vi inom handikappkollektivet ska ges möjlighet till aktiv påverkan och förändring är äkta.

Ronny Weylandt

Att resa med syrgas

Bärbar gasflaskeutrustning gör det möjligt för patienterna att leva litet friare. Man är inte konstant bunden vid stora syrgastuber eller till en oxygenkoncentrator.

Rörelsefriheten ökar men den som vill ut och resa måste ändå planera långt i förväg, särskilt om det gäller att resa med flyg.

Reglerna för flygtransport med små syrgastuber för medicinskt bruk varierar mellan flygbolagen. Samtycke erfordras inför varje resa och gäller då beslut om den kvantitet som ska medföras. Vissa flygbolag vill också inhämta uttalande från sin egen läkare innan passageraren får tillstånd

att resa med sin syrgasflaska. Olika regler tillämpas dessutom för reguljärflyg respektive charterresor.

Vår och en som planerar en flygrejsa gör klokt i att så tidigt som möjligt

i planeringen göra förfrågningar hos det aktuella flygbolaget.

Frågor besvaras också av chefen för avgångshallen på Arlanda flygplats, telefon 08-780 3030/3248.

Oxygentuber i en korg

Status nr 3 handlar om oxygenbehandling i hemmet. Vi instämmer verkligen i att det är stökigt med dom tunga och tråkiga syrgastuberna, men det värsta är ju den stora olycksrisken, så vi hoppas det inte dröjer alltför länge innan det blir aktuellt med koncentratorer.

Anledningen till att jag skriver är att vi tycker oss ha löst problemet med tuberna när vi åker bort.

Då har vi 2,5 literstuber i en korg som vi fått från hjälpmedelscentralen. Så har vi köpt en kärra, avsedd för transport av resväskor. Där hänger vi korgen, så kan vi rulla den med oss, och i bilen sätter vi den bakom framsätet, lätt och behändigt. Vi tyckte det var stora problem innan vi kom på detta! Hoppas vårt råd är till hjälp för någon.

Ellen och Ragnar Nilsson

HCK:s tredje kongress

Kongressen hölls på Djurönäset under tiden 12–14 juni 1987 med 116 ombud. RHL var vid kongressen representerat av Bo Månsson, Mary Erixon (fredag och lördag), Bengt Dahlström, Sven Widegren, Tommy Eriksson, som ersättare för Viola Buska samt Ronny Weylandt (söndag).

Behandlingen av HCK:s organisation var den punkt på dagordningen som blev mest diskuterad. Kongressen beslutade om följande stadgeändringar, att gälla fram till HCK:s kongress 1989:

- Ett representantskap införs med en ledamot från varje förbund.
- Kongressdeltagare från läns-HCK för yttrande- och förslagsrätt.
- Styrelsen består av ordförande, vice ordförande och nio ledamöter, med fem suppleanter.
- Styrelsen sammanträder minst fem gånger per år.

Kongressen beslutade vidare att styrelsen under den kommande kongressperioden skall genomföra ett rådslagsarbete inom HCK rörande organisationsutredningens övriga förslag och att styrelsen till kongressen 1989 skall lägga fram de förslag som kan föränledas av erfarenheterna av den nya organisationsformen inklusive rådslagsarbetet.

Vidare så godkändes styrelsens förslag till kongressdokument och till verksamhetsinriktning samt rapporten om det vårdpolitiska arbetet.

Barbro Carlsson, RTP, valdes till ny ordförande och med Lennart Nolte, SRF, som vice. Bo Månsson, RHL, invaldes i den nya styrelsen.

Medicigruppens representanter med RHL:s Bo Månsson.

40 motioner blev också behandlade varav de flesta godkändes enligt styrelsens förslag till utlåtande. Dessutom gjordes tre uttalanden angående arbetsmarknadsfrågor, de kostnadsfria medicinerna och den offentliga sektorn.

1. Ge oss arbete! Sluta stänga oss ute!

Oavsett utvecklingsmöjligheter och tidigare utbildning förtidspensioneras ett stort antal unga handikappade. Samhället har verktyg för att förverkliga kravet på arbete även för handikappade. Den 13 år gamla främjandelagen kan användas men samhället vägrar att tillämpa den och arbetsgivarna att följa den. En ordentlig satsning på anställningar med lönebidrag

skulle kunna få ut åtskilligt fler på arbetsmarknaden.

2. Det gäller våra liv! Behåll kostnadsfria mediciner!

Hälsa- och sjukvårdslagen talar om trygghet i vården. Vi som lever med kroniska sjukdomar och handikapp, kräver rätten att oavsett ekonomi eller bostadsort få de läkemedel vi behöver för att bota, lindra eller motverka försämringar av vårt tillstånd. För många av oss handlar det om livsuppehållande mediciner.

Vi kan därför inte på några villkors vis acceptera försämringar på detta område lika lite som vi godtar slopan det av fria läkemedel.

3. Försämra inte vård och service

För oss handikappade betyder den offentliga sektorns tjänster oftast vår enda möjlighet till frihet och oberoende, till arbete och utbildning.

Vi anser att frågan om våra grundläggande rättigheter till vård och service för oberoende och jämlikhet är av sådan dignitet att en ny handikapputredning måste tillsättas.

Utvecklingen har visat att handikappades självklara rätt till eget liv knappast kan garanteras utan en lagstiftning som tvingar olika huvudmän att ge den vård och den service som krävs för att förverkliga "allas lika värde, allas lika rätt".

Barbro Carlsson från RTP valdes till ny ordförande för HCK.

Foto: Tommy Eriksson

Världens ledare ska påminnas om sina löften

Foto: Anita Andersson

25 experter i handikappfrågor från hela världen har inbjudits av FN till ett möte, som kommer att äga rum utanför Stockholm. Majoriteten av experterna har själva någon funktionsnedsättning och representerar således en egen sakkunskap på området.

Granska vad som görs

Statsrådet Bengt Lindqvist säger:

– För första gången i FN:s historia kommer experter med egna erfarenheter av handikapp att samlas för en granskning av vad världen gör på handikappområdet. Det intresse och de initiativ som FN:s internationella handikappår ledde till kan nu följas upp. I samband med handikappåret sattes handikappades situation i centrum och många länder ägnade uppmärksamhet åt handikappades livsvillkor. Vad har hänt efter detta? Blev handikappåret en parentes? I en värld där människor lever i fattigdom och svält satsas ofattbara resurser på upprustning och meningslösa krig. Det finns mer än 500 miljoner handikappade i världen. Ungefär hälften av alla handikappade i världen är barn. Med enkel hygien, vaccinationer, jämnare fördelning av resurser, mat och vatten skulle miljontals människor slippa lidande och livslånga onödiga handikapp.

FN-program för handikappade

Handikappåret 1981 öppnade mångas ögon för handikappades levnadsvillkor. FN:s generalförsamling följde upp det genom att anta ett världsaktionsprogram, som ska genomföras under perioden 1983–1992.

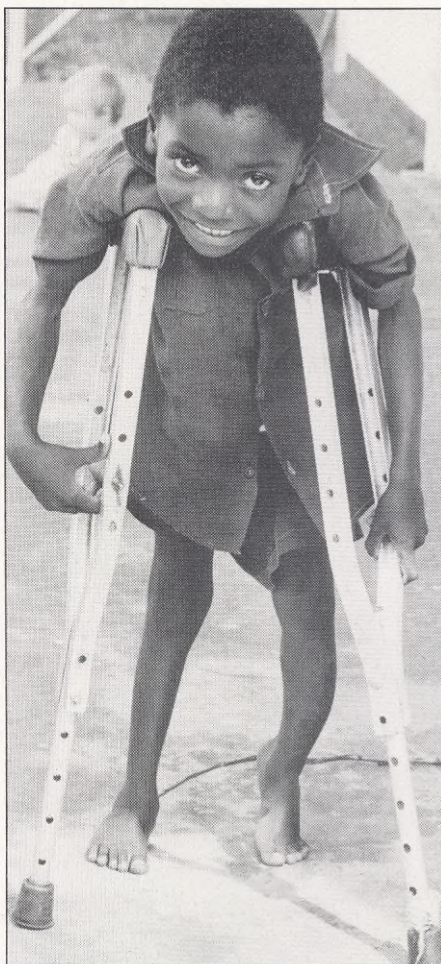
FN-programmet, som även Sveriges regering skrivit under, uppmanar alla nationer att ta ansvar för att samhället görs tillgängligt för alla.

Vi håller samman

Handikapporganisationer över hela världen bildade år 1981 Disabled Peoples International, DPI (Handikappinternationalen). 68 länder är redan medlemmar.

DPI uttalar:

I hela världen är samhällen utvecklade utan att ta hänsyn till de handikappades behov. Som en följd av det lever människor med funktionsnedsätt-

Vi behöver inte krigsmateriel – vi behöver hjälpmedel och verktyg för livet.

ningar i samhällets marginal. På olika sätt är vi skilda från andra medborgare och ofta hindras vi från att utöva de mest grundläggande av FN-stadgans mänskliga rättigheter.

Vi uppmanar handikappade människor världen över att förena sig i egna organisationer och tillsammans med DPI på alla plan kämpa för full delaktighet och jämlikhet.

Vi kräver att världens ledare nu, då det finns möjlighet att förstöra och lemlästa hela världens befolkning, istället påbörjar och tar sig an uppgiften att omfördela resurserna och använda kunskap och teknik för att tillverka verktyg för livet och inte krigsvapen.

Vi fordrar att de tusentals miljarder kronor som nu årligen används till krigsutrustningar istället används till socialt meningsfulla ändamål.

Augusti blir ”het”

DPI håller sitt världsmöte den 6–13 augusti och arrangerar i samband med detta ett seminarium om FN:s handikappår. Därefter följer

Senaste rön på Handikapp -87

15000 besökare ges möjligheten att prova nya och förbättrade hjälpmedel på Svenska Mässan i Göteborg den 30 augusti–2 september 1987 när Handikapp -87 låter utställare och besökare utbyta tankar och idéer. Senaste teknik och forskningsrön inom handikappområdet visas.

Heminredning och semester

Utställarna är indelade i tio olika grupper för att underlätta för besökarna. Här visas hur hemmet kan inrättas för att bäst passa olika handikapp. Researrangörer och semesteranläggningar visar vad de kan erbjuda som ger möjlighet till en meningsfull fritid. Brandskydd och larmsystem, inbrottskydd och fjärrkontroll är hjälpmedel som ökar säkerheten för handikappade.

Störst utrymme på utställningen får rehabilitering och handikapphjälpmedel.

Politiker mot väggen

Ett 15-tal konferenser kommer att anordnas. Intressanta föreläsare tar upp det senaste inom forskning och utveckling på handikappområdet. Till dessa konferenser är politiker och tjänstemän inbjudna. Den som vill delta i konferenser kan boka biljetter genom HCK, tel 08-840300 eller RHL, tel 08-690960.

RHL på plats med nyheter

HCK:s 26 medlemsförbund deltar under mässdagarna. RHL har en monter i mässhallens C-avdelning.

Besökarna kommer att få se RHL:s nya förbundsutställning som Hasse Lundström arbetat med hela våren och sommaren.

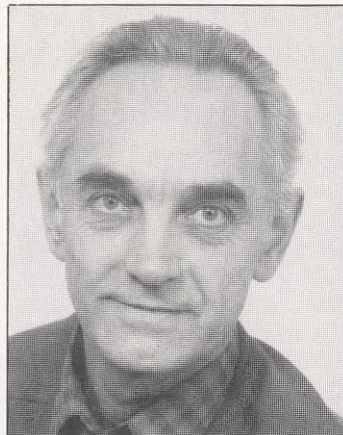
Många är nyfikna på vår Annie och hon ska naturligtvis vara på plats. Hågade besökare inbjuds att träna hjärt-lungräddning på henne.

RHL:s medlemmar kommer förutom premiärvisningen av utställningen också att få nytt informationsmaterial och alla besökare får en liten ”RHL-knapp” med på färden hem.

FN:s expertmöte om världsaktionsplanen för handikappade.

Augusti är som synes en innehållsrik månad.

Vem tar hand om de olönsamma?

Vi läser nästan varje dag om hur landstingets offentliga sjukvård måste pruta och inskränka sin verksamhet. "Spara" kallas det med ett förledande ord. I praktiken innebär det att många utsatta och sårbara människor måste vänta orimligt länge på att få behövlig vård. Inte minst därför att antalet äldre och omvårdnadsbehövande människor ökar är bristen på platser ett svårt hot mot den trygghet i vården som hälso- och sjukvårdslagen talar om.

Samtidigt med att den offentliga vårdens resurser inte räcker till så planerar privatvården för expansion. Både för sk öppen vård, specialistmottagningar och sjukhusvård. Där finns en optimistisk framtidsplanering.

Vill vi då denna omstrukturering mot ökande privatvård? Ja, säger några, vi lever ju i ett så kallat blandekonomiskt samhälle där konkurrens och vinstbelöningar är motorn i utvecklingen. Då är det väl rimligt att använda samma motor för att "rationalisera" vår hälso- och sjukvård? Och dessutom uppskattar jag min privatläkare. Jag får där ett fint personligt bemötande!

*

Låt oss tänka efter: varför har vi vår offentliga sjukvård?

Det är lätt att konstatera att sjukvård egentligen är en dyr verksamhet. Det märker vi när vi tar reda på vad en vård dag på ett modernt sjukhus kostar. Eller hur stora kostnaderna blir för komplicerade undersökningar och avancerade behandlingar. Och samtidigt vet vi ju att sjukvård behöver vi under tider då vår betalningsförmåga minskar. Upprepade och långvariga sjukdomsperioder undergräver ekonomin. Utan det offentliga trygghetssystemet så skulle de flesta av oss stå helt utan

möjlighet att betala för behövlig vård.

Grunden för vår offentliga sjukvårdssektor är alltså att sjukvården främst har till uppgift att ta hand om och ge stöd och bot just till människor som blir förlorare i konkurrensamhället. De som på grund av en fysisk eller psykisk sjukdom inte orkar med.

Den vanliga konkurrensmodellen passar alltså inte här. Vi behöver i stället ett system som bygger på solidaritet och samverkan. Därför har vi byggt upp sjukvården som en naturlig del av vår gemensamma och offentliga sektor. I våra förväntningar ingår då inte bara att göra en rättvisare fördelning mellan människor med olika status utan också en rättvisare fördelning mellan resurser till intressanta sjukdomar och sjukdomar utan status.

Jag förmodar att de flesta håller med om den här snabbskissen. Det innebär naturligtvis inte att vi förnekar att den offentliga sjukvården också har brister. Brister som några alltså vill bota genom att föra in den privata konkurrensen som styrmedel. Brister som jag menar att vi måste bota inom vårt solidariska system.

Det innebär inte nej till all privatvård. Vi har haft och kommer att ha utrymme för vissa kompletterande privata tjänster inom vården. Det är inte det som jag protesterar mot. Men det som nu börjar ske och som jag vänder mig mot är den betydande expansionen av privatvård som man planerar för. Den offentliga sjukvården skärs ned och den privata byggs ut starkt. Vilka är problemen med denna omstrukturering.

*

Eftersom motorn i privatvården är konkurrens och vinst så finns uppenbarligen risk för att man i

första hand tar sig an populära, intressanta och lönsamma sjukdomstillstånd. Alkoholister utan status eller krångliga patienter med diffusa och långdragna smärtstillstånd är knappast välsedda.

Okomplicerade höftledsoperationer där ett snabbt och dramatiskt tillfrisknande kan ske passar däremot bra för privatvård. Liksom även ögonkirurgi. Om komplikationer tillstöter och kräver en tids sjukhusvård så får den allmänna sjukvården rycka in.

Aven om landstinget ställer krav på att privatvården också skall ta hand om patienter enligt den offentliga vårdens turordning så finns det naturligtvis en stor risk för att privatklinikens egen väntelista får allt större betydelse. Och urvalsgrunderna där blir säkert inte desamma som i den allmänna sjukvården.

Den allvarligaste varningsflaggan måste dock sättas upp för privatvård finansierad utanför den allmänna försäkringen. Här blir det den tjocka plånboken som fördelar vårdmöjligheterna. Sannolikt kommer man att gå via privata försäkringar för speciella grupper. Vi vet att försäkringsbolagen ligger i startgroparna. För denna privata marknad växa så har vi snart A- och B-sjukvård fördelad efter vars och ens ekonomiska resurser. Vem kommer då att ta hand om de olönsamma?

*

En annan viktig fördelningsfråga är möjligheterna att utveckla nya idéer på ett praktiskt plan. I dag tyngs den offentliga sjukvården av arbete med sparande och inskränkningar, och den dysterhet som följer denna verksamhet. Kraften tas i anspråk för att göra nedrustningen så lite smärtsam som möjligt för personal och patienter. Hur skall man ha något över till förnyelse och kreativitet?

Från mina horisonter

Den som gör en resa har alltid något att berätta. Under det gångna året har jag deltagit i 100 olika aktiviteter runt om i landet. Från Kiruna i norr till Trelleborg i söder. Det betyder många och långa resor med flyg, tåg, buss och bil.

För att klara av det omfattande resandet krävs en noggrann planering, lite rutin, improvisationsförmåga och fantasi. Det gäller att komma väl förberedd och att befinna sig på rätt plats vid rätt tidpunkt. Hittills har det gått bra med ett undantag.

Den 29 oktober var en regnig dag och jag körde hyrbilen på E18 från Stockholm mot Västerås. Det var relativt tät trafik och jag var ute i god tid. Låg länge och tryckte bakom en långtradare som med sitt höga släp rev upp en tät vattendimma. Tänkte ta första bästa chans att köra om. Varje gång vi kom till en raksträcka så fick vi möte. Tiden gick och jag började bli smått irriterad. Till slut kom där en fri raksträcka och jag ökade farten

för att köra om. Just då fick jag genom diset och vattendimman syn på den gröna "i-skylten" som visade att det fanns en informationskarta 500 meter längre fram vid infarten till stan. Bra tänkte jag och saktade in. Då slipper jag köra om långtradaren.

Stannade vid kartan och kollade in var Bangatan låg. Den stod med i gaturegistret men fanns ej utritad på kartan. Tänkte att det ordnar sig nog om jag åker in till centrum. Väl där frågade jag ett flertal människor men ingen kände till Bangatan.

Vid torget låg en kiosk och jag försökte att ringa föreningens telefonnummer. Inget svar. Kvinnan i kiosken tog fram en karta och vi letade gemensamt efter Bangatan. Fler invånare anslöt sig och alla engagerade sig i diskussionen om var Bangatan kunde tänkas ligga. Till slut var det en grupp om cirka 15 personer som livligt diskuterade problemet. Kvinnan i kiosken kom på en lösning. Hon tog fram telefonkatalogen och slog upp Hjärt- och lungsjukas lokalförening. Där

stod adressen Eriksgatan i stället för Bangatan. Då måste jag ha fått fel gatunamn sade jag och frågade var Eriksgatan låg. Den visade sig ligga ett par kvarter från torget. Jag tackade alla inblandade för hjälpen och skyndade mot bilen igen.

Precis när jag rundade hörnet på kiosken slog det mig vad som var fel: jag befann mig i fel stad! Det var inte Västerås utan "Sveriges närmaste stad" Enköping. Just då kände jag mig fruktansvärt dum. Jag hade fått syn på "i-skylten" och svängt av från E18, lättad över att slippa köra om långtradaren, och sedan förutsatt att jag var framme i Västerås.

Folksamlingen vid kiosken stod kvar och diskuterade när jag försiktigt smög iväg med bilen. Stannade vid en telefonkiosk en bit därifrån och försökte ringa till Västerås för att berätta om förseningen. Väl ute på E18 igen så gick det undan de tre milen till Västerås. Resultatet blev en dryg halvtimmes försening och en historia som har roat många. Dessutom går det numera ett antal människor i Enköping och funderar över var Bangatan ligger.

När jag skriver detta i slutet av juni pågår planeringen av höstens organisationsbesök. I början av september startar resorna igen. Under hösten kommer CO och styrelserna för lokalföreningarna i Gävleborgs län, Västerbotten, Värmland, Östergötland och Södermanland att få besök. Det blir med andra ord en intensiv höst med många resor. Då gäller det återigen att vara på rätt plats vid rätt tid och i rätt stad!

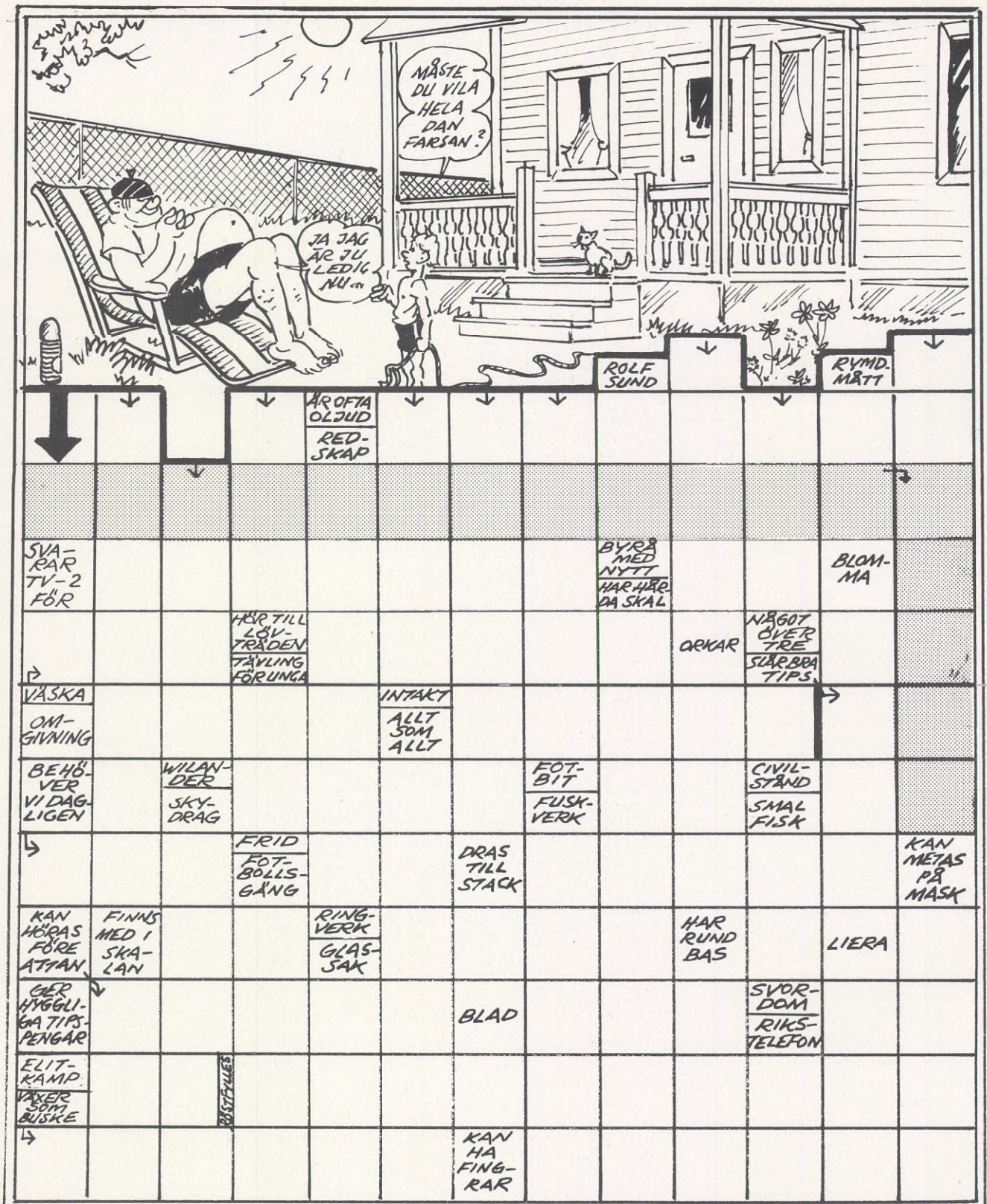
Den expansiva privatvården förväntas ge en mer spännande miljö för nya idéer och kreativitet. Där finns resurserna. Och där kan man välja bort besvärliga patienter. Den här omstruktureringen blir än svårare att acceptera när man kan konstatera att det i hög grad är landstingsanställda läkare som på sin fritid skall bygga upp privatvårdens expansion. Landstingsläkarna borde i stället behövas inom landstingets egen sjukvård.

Den allvarligaste frågan gäller därför hur vi skall ge utrymme för

och stimulera till förnyelse och kreativitet på alla nivåer inom vårt offentliga och gemensamma sjukvårdssystem. I det arbetet behövs nya resurser. Men vi måste också bryta ned stel byråkrati och våga satsa på ett decentraliserat vårdssystem där all personals intresse och lust att utveckla en personligare omvårdnad tas till vara. Optimism och kreativitet behövs inte minst inom den offentliga landstingsvården.

Lars E. Sjöman

Text och foto: Tommy Eriksson

Status BILD KRYSS

7 1987

Lösningar skall vara märkta "Bildkruss nr 7" och måste vara Status redaktion, Box 9090, 10272 Stockholm, tillhanda senast den 15 september.

Fyra priser utdelas, ett på 100, ett på 75 och två på 50 kr. Lösning och pristagare meddelas i Status oktobernummer.

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Skriv till
JAG TYCKER,
STATUS,
Box 9090,
10272 Stockholm

Tidsbegränsat tyckande

Med förväntan längtade jag efter Status nr 4/87. Jag var nyfiken på vad som skulle skrivas efter min tidigare insändare angående arbetet i RHL:s lokalföreningar. Jag noterade med glädje att det mesta av innehållet berör medlemmarnas inställning i föreningsarbetet, på arbetsplatsen eller som patient.

Bo Månssons ledare borde varje lokalförening diskutera flera gånger och fundera över vad som kan göras. Hos hur många föreningar finns en förteckning över valda landstingspolitiker? Hur ofta har ni kontaktat dessa? Jag tvekar inte att påstå att 90% av våra valda ombud i landstingen ej har en aning om bla eftervårdsverksamheten. Glöm inte att det är vi som valt dessa ledamöter.

På sid 4 skriver redaktören om RHL-andan. Det borde vara som du skriver men du svävar på molntapparna. De som kommer med i föreningen kommer nog i första hand för att få stöd. Om du har rätt vore det väl enkelt att bilda nya lokalföreningar? Vad menas med slutet av artikeln: insändare om RHL-andan tas emot fram till sommaren. Ska vi ha en tidsgräns för debatten? De två insändarna på sid 5 vill jag uppmana att stanna i föreningen och röra om i grytan. Det är ju vi som är medlemmar i RHL.

Lars Östmans Reflexioner tar upp äldreomsorgen. Hoppas RHL aktivt tar del av vad som håller på att hända. Man får olika motiveringar till nedskärningarna när man talar med kommun-, landstings- eller riksdagspolitiker. Slutligen: Var kan man få tag i Kerstin Ahlgrens teckningar?

Sven Leibertz

Svar: Sven Leibertz är en vaksam medlem som tar redaktionen i örat när han anar försök till styrning av debattinläggen. "Jag tycker"-rutan har plats för ett fåtal inlägg. Under våren höll vi utrymmet öppet för

insändare om RHL-andan. Därmed inte sagt att senare inlägg med ros och ris angående vårt sätt att bedriva föreningsarbete och bemöta varandra i föreningarna from sommaren är förvisade från insändarspalten.

Status läsare tar aktiv del av sin tidning. Många hör av sig med synpunkter, kommentarer och frågor. Av utrymmesskäl kan inte alla komma med.

De uttrycksfulla teckningarna är gjorda av illustratör Kerstin Ahlgren, Krukmakargatan 44, Stockholm.

Red

Många läsare kommenterar artikeln om Barbro i Status 4/87.

Antingen frisk eller död

Ja du Barbro, i dagens Sverige verkar det som om man antingen ska vara frisk eller död. Man bör inte vara något mitt emellan.

Tänk att det inte finns någon eftervård på Akademiska sjukhuset när det gäller något så allvarligt som en infarkt. Man tror ju inte det är sant!

Utskriven efter 10 dagar och hemsänd till ensamhet, ångest och kärllkramp. Ingen hjälp! **Ingen-ting!**

Bara den som har upplevt det förstår hur det känns. Helvetet efter döden kan inte vara värre.

Släkt och vänner visar sitt deltagande första veckan, sen tror de man är frisk. Barnen är man mycket rädd att besvara. Jag har gått med i hjärt- och lungsjuka som absolut inte gör någonting för en vilsen medlem.

V.M.

Du är inte ensam, Barbro

Jag var bara 45 år när jag drabbades av min hjärtinfarkt och därefter blev jag tvungen att genomgå en hjärtoperation, då mina kranskärl var förkalkade. Både infarkten och hjärtoperationen blev två stora och jobbiga kriser. Jag vägrade acceptera att jag som varken

rökt eller druckit, varit vegetarian och alltid motionerat och försökt leva som jag lärt ut till andra skulle drabbas så. Jag är sjuksköterska och jag måste säga att jag blev fruktansvärt besviken på mina kollegor och min chef som inte visade någon förståelse för min sjukdom. Jag kände så väl igen mig, när jag läste din artikel. Liksom du ville jag inget hellre än att få komma tillbaka så fort som möjligt, till det vanliga aktiva liv jag tidigare levat. Kunde inte alls tänka mig som förtidspensionerad, men det verkar som om det är det man helst hade sett att jag hade blivit...

Liksom du har jag fått kämpa, gråta, ja nästan slåss för min existens. Jag har också hört av mina manliga medpatienter, att de hade blivit mycket mera omhändertagna av arbetskamrater, än vad jag någonsin har blivit. Ändå jobbar jag alltså i sjukvården.

Jag sökte mig också till RHL, men jag blev lika besviken som du – de var så mycket äldre och gav mig inte så mycket utbyte.

Hälsar L. O.

Barbro, livet går vidare

Efter att ha läst artikeln om Barbro vill jag bara tala om att jag instämmer. Det är så mycket jag känner igen: anfallet på arbetsplatsen, uppståndelsen och attityden bland arbetskamrater och överordnade. Något jag också känner till mer än väl är tankarna när man lägger sig på kvällen då man bara hoppas att få vakna nästa dag.

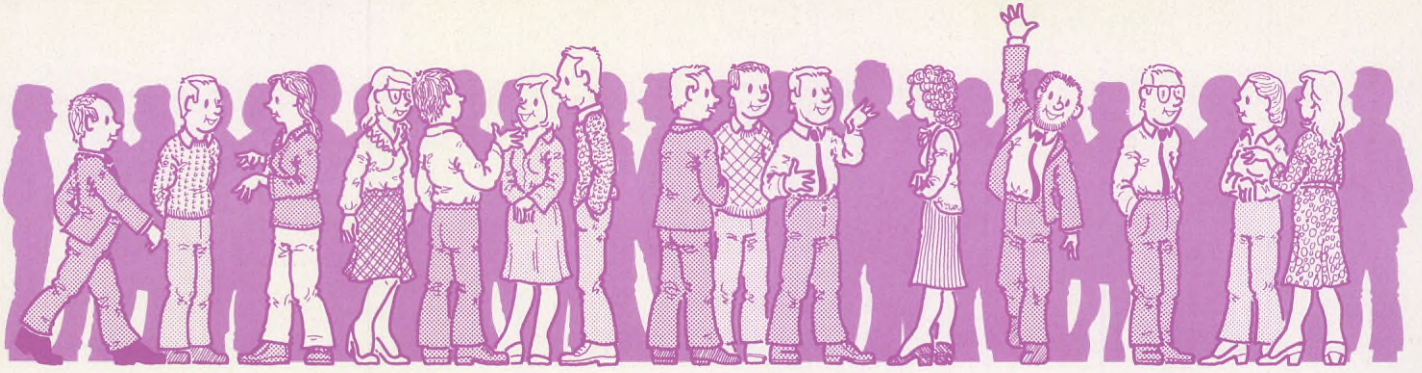
I mitt fall gäller det inte hjärtinfarkt utan en operation med två nya hjärtklaffar, men blandningen av kamp och vanmakt är densamma. Självförtroendet är i botten trots viljan att vara som förr.

Efter att ha kämpat med återgång till mitt arbete som affärsanställd – med tunga lyft, stress och vänlig men oförstående attityd hos överordnade – gav jag upp. Nu är jag sjukpensionär. Jag går på kurs och gymnastik och försöker nå kontakt genom min lokalförening.

Vi har alla något att bjuda på och dela med oss av. Vi har mycket att glädjas åt och mycket att uträta – fast kanske av annat slag än förr. Vi måste vidga vårt register och våra erfarenheter till att omfatta andra aspekter och behov. Det kan bli till glädjande upplevelser av annat slag.

Och livet går vidare...

"65-an"

FRÅN LOKALFÖRENINGARNA

Föreningen i Eskilstuna

Nu har vi i Eskilstunaföreningen gjort det vi hela vintern drömt om, läst, sparat, pratat och ordnat för: resan till Höga Kusten. En helt fantastisk upplevelse på fem dagar i juni.

Så här började det. Vi läste om Höga Kusten i cirkel och beslutade att göra en tripp dit upp.

På en RHL-kurs på Nynäsgrården träffade jag Vega Selin från Kramfors. Vi kom att tala om vår cirkel och planerade resa, och härliga Vega kom med förslaget att vi skulle höra av oss innan vi for iväg till hennes hemtrakter.

Sagt och gjort. Det finns ju en finurlig apparat som kallas telefon och med hjälp av denna tingest så utspans många samtal mellan Kramfors och Eskilstuna.

När vi så anlände till Nyadal en bit från Kramfors hade lokalavdelningen satt igång en välkomstkommitté. En del medlemmar guidade oss, så vi fick se de finaste av fina smultronställen, åka på vackra vägar med sagolika vyer. Vi var till Nordingrå, Bönhamn, Näsåker, Pelle Molins stuga och många fler ställen. Sista kvällen var vi inbjudna till ett väl genomtänkt samkväm på Hembygdsgården i Kramfors. Medlemmarna från Kramfors lokalavdelning hade bakat och fixat. Det blev en oförglömlig kväll med kaffe, musik, sång, historier och vi fick också veta hur deras avdelning hade utvecklats under åren och hur tiderna förändrats och levnadsvillkoren i deras fagra bygd. Våra nyvunna vänner ställde helhjärtat upp på oss, så vi fick ut det mesta möjliga av dessa få dagar. De högre makterna såg till att vi fick strålande solsken.

Den här resan har gett oss minnen och vänner för livet. Stort tack till er alla i Kramfors lokalavdelning från oss i Eskilstuna.

Bibbi Ahlin

Ville, Jonte, Jonas och Irene visar sina nyvunna vänner Gökberget.

Föreningen i Trelleborg

Föreningen hade genom COHL fått tillgång till utställningsmaterial om hjärtinfarkt samt RHL:s historia. Detta, liksom broschyrer om våra sjukdomar, var utplacerat i ingångshallen och motionslokalen när Akka Servicecenter 5-årsjubilerade.

En av föreningens motionsgrupper i hjärträning hade uppvisning under ledning av sjukgymnast Lena Quarnström. Samtidigt informerades om vårt eftervårdsprogram. Uppvisningen blev mycket uppskattad med förvåning över vad gruppen presterade.

Ordf Bengt Jarnhäll hälsade mötesdeltagare samt övrig publik välkommen. Efter information om kommande aktiviteter och utflykter var det tid för underhållning, en fars som drog skratt och applåder från åhörarna, 130 st.

Sjukgymnasterna Lena Quarnström och Leila Ollikainen, båda med certifikat i hjärt-lungräddning, ledde utbildningen av en grupp från hjärträningen. Intresset från allmänheten var stort, frågorna många och det var två nöjda instruktörer som så småningom kunde lämna över certifikat i hjärt-lungräddning till 12 st medlemmar.

Karl-Gustav Persson

Föreningen i Malmö

Som ordförande i en förening kan man få uppleva många intressanta saker.

En överläkare vid lungkliniken i Malmö (aktiv musiker) ringde och frågade om vi ville motta kollekten från en musikkonsert i Lomma kyrka. Lomma musiksällskap ger nämligen en årlig konsert där behållningen tillfaller något ideellt ändamål. Som lungläkare kände han starkt för vårt arbete för lungsjuka, varför han hade föreslagit att årets behållning skulle tillfalla vår förening. Jag uppmanades att komma dit och motta beloppet samt säga några ord till församlingen.

Vi såg ett utmärkt tillfälle att få sprida information om RHL och vår lokalförening i Malmö.

Det kändes lite "pirrigt" att stå uppe vid altaret i en stor kyrka och tala till en församling. Men när jag erinrade om att de genom bidrag i kollekten nu var delaktiga i vårt arbete kände jag deras värme och stolthet. Lomma kommuns invånare är ju speciellt svårt drabbade av lungsjukdomar (asbest) från den nu nerlagda eternitfabriken.

Vi fick med ovan nämnda händelse ytterligare ett bevis på fördelarna med goda kontakter och i detta speciella tillfälle med sjukvården.

Tore Leijon

Föreningen i Jämtland

Hjärt- och Lungsjuka i Jämtland har hållit medlemsmöte i Folkets hus, Östersund.

Edvin Backman rapporterade från handikapprådets möte. RHL:s friskvård och samverkan med Korpen resulterade i tisdagdags som börjar på Jamtli. Föreningens motions- och tipslinga har pågått hela vintern, rapporterade Bertil Löjdahl. Studieverksamheten, vilken organiserats av Valdemar Karlsson, har varit mycket god med 11 cirklar. I samband med diskussionen om nästa föreningsmöte den 23 september framkom önskemål om en tidigare annonsering av mötena. Där uttalades önskemål om att mötena skulle annonseras i tidningen Status om det vore möjligt, detta för att nå alla medlemmar.

Styrelsen önskar samtliga en trevlig sommar och hoppas alla deltar i höstens aktiviteter med lika stor lust och vilja som den nu avslutade vintersäsongen.

Börje Sjödin

Föreningen i Borås

Lokalföreningen för Hjärt- och Lungsjuka i Borås hade sista sammankomsten för våren nere i Mark, närmare bestämt i Kinna, onsdagen den 20 maj. Baktanken var att blåsa nytt liv i den vilande föreningen där. Att man inte skall ge upp försöken fick vi bevis på. En interimstyrelse valdes och består av Björn Jarl, Sätilla, Marianne Tholin, Skene, Axel Hedén, Skene, Folke Franzén, Kinna och Gunnar Sandeborn, Björketorp. Dessa tillsammans med CO skall nu arbeta vidare med utvecklingen i Markbygden. Även i Alingsås ser det hoppfullt ut för att starta en ny förening, så just nu ser det mycket optimistiskt ut i länet. Vi jobbar vidare och tror på ytterligare platser där vi kan bilda nya föreningar.

Herbert Ahlqvist

Föreningen i Jörn

Ordföranden Per Karlsson hälsade välkommen till medlemsmöte i Folkets Hus och informerade om sjudagarsresan som i år går till Gotland. En marknad med knallar och andra aktiviteter i samarbete med Jörns köpmän skall även äga rum i sommar. Därefter informerades om kurs- och cirkelverksamheten för kommande höst.

De ca 115 medlemmarna bjöds på smörgås, kaffe och te. När föreningen förstärkt sin kassa genom lottförsäljning var det dags för dragspelsklubben från Jörn att spela upp till dans.

Lars Sundell

Föreningen i Kiruna

Hjärt- och Lungsjukas lokalförening i Kiruna har som vanligt haft en livlig studieverksamhet under den gångna vintern. Bland annat så har 49 medlemmar läst om "Sällsamheter i Tornedalen". Innehållet har handlat om platser, människor, seder och bruk förr och nu.

Cirkeldeltagarna har gjort en kombinerad studie- och rekreationsresa i det otroliga Tornedalen. Resan gick från Kiruna i väster och nästan upp till Teriksröset i norr – och ner till Haparanda och till Övertorneå i söder. Övertorneå Folkhögskola blev vårt högkvarter. Allt har varit lärorikt och sevärt. En fin rekreationsresa.

En samkvämskväll ordnad av Övertorneå och Kalix lokalföreningar av RHL blev höjdpunkten på vår resa. Och vi resenärer tar tillfället i akt och säger ett stort tack till arrangörerna för en trevlig samvaro.

Linnea Holmberg

Föreningen i Jönköping

Hjärt- och Lungsjukas förening i Jönköping har anordnat en sällskapsresa med buss till Jylland för 32 av sina medlemmar. Resan blev mycket lyckad trots att vädret var i kyligaste laget i denna sk sommar.

Vi fick se mycket vackert under resan varför dessa upplevelser kompenenserade det kyliga vädret. Vår reseledare underhöll oss med kommentarer och upplysningar om de orter vi passerade och detta gör att behållningen blir mycket värdefull för resenärerna. Vidare spelade han piano och sjöng och ledde allsång kvällen innan vi avreste och stämningen var på höjdpunkten.

Det var en trevlig och avkopplande resa med konvalescent prägel.

Einar Berggren

Föreningen i Nybro

Solen sken från en klarblå himmel söndagen den 28 juni, när vi åkte på vår årliga bussresa. Färden gick genom ett sommargrönt landskap till Göingebygden. I Vinslöv besökte vi Snickare Carlssons hemslöjdsverkstad och drack vårt medhavda kaffe i hans trädgård och gjorde ett och annat fynd i hemslöjdsaffären.

Sedan fortsatte resan till Ignaberga, där vi besökte Tykarpsgrötan, ett underjordiskt kalkstensbrott. Efter det kyliga besöket i underjorden var det skönt att åter ta plats i bussen och åka vidare till Osby, där en god middag väntade. I Osby passade vi även på att besöka Brio leksaksmu-

seum. Vårt eftermiddagskaffe intogs i Göingegården, där "Göingeflickan" Barbro och hennes make Lars underhöll med vacker sång till gitarr och magdeburgerspel.

Så var det dags att ställa färden hem till Småland igen. I Ryd besökte vi Trasthes mekaniska musikmuseum. Innan vi var hemma i Nybro tackade vår ordf Olle Pettersson reseledaren och tillika chauffören Uno Philipsson för en väl genomförd resa samt vår medlem Harald Jonsson, som underhöll oss på resan med sitt tvåradiga dragspel. Solen sken fortfarande när de nöjda resenärerna steg av bussen.

Ann-Mari Englund

Föreningen i Västerås

Hjärt- och Lungsjukas lokalförening Aros avslutade vårsäsongen med en gökotta söndagen den 24 maj. Vi samlades kl 06.00 vid föreningslokalen och packade in oss i bilar för avfärd ut till Ångö där vi efter en kort promenad slog oss ner på en naturskön liten kulle för att höra göken. Vid framkomsten kunde vi höra en gök, men det var en falsk gök ty det var en av medlemmarna som smugit sig i förväg och med en radio spelade upp ett band med gök-kokoande. Kaffe och smörgås smakade bra i den sköna vårmorgonen trots den snåla blåsten, härlig och underhållande musik på den medhavda radion och som slutkläm grillade vi korv som äts med bröd. Den riktiga göken hörde vi emellertid inte. Efter några gemytliga timmar ute i naturen skildes vi vid lokalen på Bangatan för att inte ses förrän till den med stor förväntan emotsedda resan till Gotland.

Åsa Johansson

Spara papper – spara träd

Status läsare är måna om vår miljö, det får redaktionen många bevis på. I jämn ström inkommer förslag bl a på att använda billigare papper i Status och oblekt papper i RHL:s cirkulär.

Ett bra sätt att spara både träd och papper är att återanvända kuvert genom att klistra en ny namnetikett över adressen på ett begagnat kuvert och därefter frankera på nytt. Idén kommer från Jordens vänner. Färdiga adressetiketter kan beställas genom att sätta in 15 kronor + porto på postgiro 851178-4.

Skriv: Härmed beställer jag återanvändningsetiketter, samt ditt eget namn och adress så kommer det 70 etiketter med posten.

Jordens vänner, Kungstensgatan 61, 11329 Stockholm, tel 08-344122.

2 st SAAB

Toppenvinster i RHL-lotteriet 1987

SAAB Turbo 8 3 d M5 CC 1988

SAAB 900I 1988

De Hjärt- och Lungsjukas Rikslotteri 1987 – RHL-lotteriet

Dessutom

Svenska Statens Premieobligationer
Luxor Videopak
Tvättmaskin med Torktumlare
Tvättmaskin

Diskmaskin
Mikrovågsugnar
Philips Mixa-Mat
Linnevaror, hushållssaker m m

9.570 st spännande vinster

till en sammanlagd vinstsumma på över kr 1.127.805:–

Vid rekvisition av **minst 5 lotter** i samsändning – portofritt.

Härmed beställes

..... st lotter att sändas per postförskott

..... st lotter à 10:– att sändas mot postförskott.

Dragningslista medföljer gratis.

Namn

Adress

Var god texta

Sänd ej pengar med denna rekv.

Status 7/87

Frankeras
med
brevporto

RHL-lotteriet
Box 9090
10272 Stockholm

Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

Försäljningstid
1 april–30 september 1987

**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

**LOTTPRIS
10 KRONOR
REKVIRERA NU**

**Minst en lott till
varje familjemedlem
ökar familjens
vinstchans!**